

**T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE İLETİŞİM ANABİLİM DALI**

**NETFLİX YAPIMLARINDA TRANŞHÜMANİZM
VE GELECEK TASARIMI**

Yüksek Lisans Tezi

SEDA KANBUROĞLU

İZMİR-2022

**T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE İLETİŞİM ANABİLİM DALI**

**NETFLİX YAPIMLARINDA TRANŞHÜMANİZM
VE GELECEK TASARIMI**

Yüksek Lisans Tezi

SEDA KANBUROĞLU

DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜMİT AYDOĞAN

İZMİR-2022

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Netflix Yapımlarında Transhümanizm ve Gelecek Tasarımı" adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01/11/2022

Seda KANBUROĞLU

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

NETFLİX YAPIMLARINDA TRANSHÜMANİZM VE GELECEK TASARIMI

Seda KANBUROĞLU

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Medya ve İletişim Anabilim Dalı

Netflix yapımlarında öne çıkan Transhümanizm ve Posthümanizm kavramları alışlagelmiş dünyanın sonunu anlatmaktadır. İnsanlığın kabuğundan sıyrılma evresinin temsili olan bu iki kavram yeni gelişen teknolojilerle birlikte çok daha yakın bir zamanda gerçekleşeceği izlenimi vermektedir. Transhümanizm bir ara formdur posthümanizm ise bir varış noktasıdır. Bu açıdan bakıldığında yıllardır süre gelen teknoloji korkusunun artık çok daha ileri bir noktaya varacağı anlamına da gelmektedir. İnsanlık gelişen teknolojiler karşısında kendini bir yandan çaresiz hissetmekte bir yandan da teknolojinin cazibesine karşı koyamamaktadır. Aslında teknoloji sıradan insanların kullanımıyla gelişen veya ilerleyen bir olgu değildir. İktidar erklerinin ve bilim insanlarının istekleri doğrultusunda ilerlemektedir ve bizim kullanımımız bu duruma çok küçük bir etkide bulunur.

Tezin çalışma alanı küresel bir yeni medya aracı olan Netflix'te yayınlanan içeriklerden örneklem olarak seçilenleri irdelleyerek bu yeni dünya düzenine bizleri nasıl hazırladığı konusuna değinmektedir. Burada verilen içeriklerin mizahi, korku unsurları nasıl birlikte verilmekte ve insanlar neye hazırlanmakta konuları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: posthümanizm, transhümanizm, teknokültür, siborg

ABSTRACT

Master's Thesis

Transhumanism and Future Design in Netflix Productions

Seda KANBUROĞLU

İzmir Katip Çelebi University

Graduate School of Social Sciences

Department of Media and Communicaiton

The concepts of Transhumanism and Posthumanism, which stand out in Netflix productions, describe the end of the ordinary world. These two concepts, which represent the phase of coming out of the shell of humanity, give the impression that it will take place in the near future with the new developing technologies. Transhumanism is an intermediate form, posthumanism is a destination. From this point of view, it also means that the fear of technology, which has been going on for years, will now reach a much more advanced point. On the one hand, humanity feels helpless in the face of developing technologies, on the other hand, they cannot resist the lure of technology. In fact, technology is not a phenomenon that develops or progresses with the use of ordinary people. It proceeds in line with the wishes of the powers-that-be and scientists, and our use has little effect on it.

The study area of the thesis is to touch on the subject of how it prepares us for this new world order by examining the selected samples from the contents published on Netflix, a global new media tool. It is focused on how the humorous and horror elements of the content given here are presented together and what people are preparing for.

Keywords: posthumanism,transhumanism,technoculture,cyborg

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
ÖZET.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
ÖN SÖZ.....	viii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
1.TRANSHÜMANİZM VE POSTHÜMANİZM KAVRAMLARI.....	3
1.1.Hümanizm 'in İlerlemesi ve İnsan Merkezilik.....	3
1.2. Transhümanizm 'in Geleceği.....	5
2. POSTHÜMANİZM VE YENİ İNSANLIK MODELİ.....	6
2.1. Posthümanizm 'in Ortaya Çıkışı.....	6
2.2. Transhümanizm 'den Posthümanizm 'e Geçiş.....	8
2.3. Yeni Beden Algısı.....	10
İKİNCİ BÖLÜM	12
2. BİLİM KURGU SİNEMASI'NDA TRANSHÜMANİZM VE POSTHÜMANİZM.....	12
2.1. Bilim Kurgu Sineması	12
2.2.Teknoloji Korkusu / Distopya	14
2.3. Bilinç kavramı ve Post-human.....	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	18
3. TRANSHÜMANİZME DAYALI FİLM VE DİZİ ÇÖZÜMLEMELERİ.....	18
3.1.Tezin Amacı ve Önemi	18
3.2.Yöntem	18
3.3. Örneklem.....	19
ÖRNEK FİLM VE DİZİ ÇÖZÜMLEMELERİ.....	20

3.3. <i>I Am Mother</i> (2019) <i>Filmi</i>	20
3.2.1. <i>Filmin Özeti</i>	20
3.2. <i>Love, Death & Robots</i> (2019) <i>Dizisi</i>	22
3.2.1. <i>Dizinin Analizi</i>	22
3.2.2. <i>Love, Death& Robots Dizisi Örnek Bölümleri</i>	24
3.3. <i>Altered Carbon</i> (2018) <i>Dizisi</i>	31
3.3.1. <i>Dizinin Özeti</i>	31
3.3.3. <i>Dizi Bölümlerinin Analizi</i>	33
3.4. <i>Ghost in the Shell</i> (2017) <i>Filmi</i>	35
3.4.2. <i>Filmin Analizi</i>	37
SONUÇ / GENEL DEĞERLENDİRME	39
KAYNAKÇA	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Blade Runner 1982.....	15
Şekil 2. I Am Mother (2019).....	23
Şekil 3. Love, Death & Robots (2019).....	26
Şekil 4. Altered Carbon (2018).....	35
Şekil 5. Ghost in the Shell (2017).....	38

ÖN SÖZ

18.YY'da gelen Aydınlanma Çağı sonrası dünyanın düzeni insan merkezci olarak değişmiştir. 19.YY başlarında yaşanan olaylar insanlığın kendine olan inancını sarsmıştır ve 20.YY postmodern dönem bu inancı neredeyse tamamen ortadan kaldırmıştır. Gelişen teknolojilerin de bunlara eklenmesiyle kaçınılmaz bir son olan robotizm, siborglaşma gibi konular gündeme gelmektedir. İnsanlık kendi korkularına teslim olarak teknolojiyi hayatının her alanında benimsemiştir. Bunlardan yola çıkarak bilimin ve teknolojinin getirdiği son nokta Transhümanizm ve Posthümanizm konuları insanlığın geldiği son evre olarak adlandırılır.

Tekno fetişizminin bir noktada giyilebilen teknolojilere ve hayatın her yerine sirayet ettiği aşıkardır. Bununla birlikte ihtiyaçlarımız da bu çalışmaların daha hızlanmasına sebep olmaktadır. Tüm dünyayı sarsan kovid-19 pandemisi evlerden çıkmadan, fiziki bir ortamda bulunmadan da işlerin yürümesi gerektiğini çok hızlı bir şekilde bizlere anlatmıştır. İnsanın yetersizliği bu çağda beklenmedik bir anda karşılaşmak zorunda kaldığımız bir kâbus olmuştur. Ancak bilim ve teknoloji bu kâbusu bir nebze olsun dindirmiştir. Bütün bunların ışığında transhümanizm ve posthümanizm konuları daha da fazla tartışılmaya başlamaktadır.

Türkiye'de ve birçok ülkede faaliyet gösteren Netflix, bilim kurgu türündeki yapımlarında bu konulara oldukça fazla yer vermektedir. Yaşanılan çağın vebası olarak düşünülen teknoloji kullanımının aslında artık bir istek olmadığı ve nihai sonumuzun ne olduğu konuları birçok yapımda işlenmektedir. Sonuç olarak insanlığa olan inanç artık iyice sarsılmıştır. Teknoloji tüm hayatımız ve tek kurtarıcımız konumuna gelmiştir.

Seda KANBUROĞLU

İzmir-2022

GİRİŞ

Kapitalizm ve geç Hümanizm'in etkilerinin yoğun yaşandığı bu dönemlerde anda olmanın, anı yaşamının önemi sürekli olarak vurgulanmaktadır. Geçmiş ya da gelecekte değil şu anda olmak çağımızın mottosu olarak değerlendirilebilir. Ancak her şeye rağmen geleceğe dair maddi ve manevi yatırımlar, fikirler her zaman önemli olmuştur. Geleceğe dair endişe verici gelişmeler göz ardı edilemeyecek kadar fazladır. İklim krizleri (küresel ısınma), salgınlar özellikle Covid-19 pandemisi sonrası tekrar yoğun şekilde önem kazanan bir konu olmuştur. Bunlara bağlı olarak ortaya çıkan gıda yetersizliği, gıdaya erişim problemleri de son 2 yılın endişe verici gündem konusu olmaktadır. Bu süreçlerin sonrasında yaşanan olumsuzlukların etkisiyle insanların geleceğe umutla bakması gittikçe zorlaşmaktadır. Gelişmelere seyirci kalmak istemeyen çok uluslu şirketler ve yönetimler bu sorunlarla mücadele etmek için daha kalıcı çözümler ortaya koymaya çalışmaktadır. Bütün bunların yanında Aydınlanma Çağı sonrası Hümanizm'in etkisiyle insan odaklı inançlar da yıkıma uğramaya başlamıştır.

Bu durumun en büyük sebebi insanlar arasında gittikçe belirginleşen eşitsizlik ve adalet sorunudur. İnsanlık kendine olan inancını günden güne kaybetmektedir. Yine de elinde kalan son umutla insanlığı bir adım daha ileriye taşıyıp daha erdemli ve ilkeli bir gelecek tasavvur etmektedir. Yukarıda bahsedilen sebeplerden dolayı dinsel inançlar eski popüleritesini kaybetmiştir. Düzenin devamlılığı ve daha adil bir dünya düzeni için insanlar kaybettikleri insanlık üzerinden yeni değerler yaratmaya çalışır ve bunun için her zaman olduğu gibi teknolojiden yardım almaktadır. Dinsel olanın yerine bilim ve teknoloji getirilirse daha ulvi değerlerle insanlığın uzun zamandır kaybettiği değerlerin getirilebileceği fikri üzerinden Transhümanizm ve Posthümanizm kavramları ortaya çıkmıştır. Hümanizmin de etkisiyle insanın hakettiği sınırsız güç, mutluluk ve sonsuzluk bu kavramlar ışığında gerçekleşeceği düşüncesi hakimdir. Elbette sadece bu kadarla sınırlı olmayan Transhümanizm ve Posthümanizm fikri farklı düşünürlerin farklı yorumlarında gelişmektedir. Tam

olarak net ve uzlaşmış tanımları olmasa da temelde ortak noktası bilim ve teknoloji ile insanı ölümsüz kılmaktır.

Yeni Aydınlanma dönemi olarak değerlendirilen Transhümanizm insanlığın Post-humana geçiş sürecindeki ara form olarak değerlendirilebilir. Tabii ki Aydınlanmanın devamı olup olmadığı konusu da tartışmalıdır. Tezin ilerleyen bölümlerinde bu konuyla ilgili açıklamalar yapılacaktır. Posthümanizm ise geleceği fikirlerin temelini oluşturan felsefedir. Post-hüman varış noktası ise Posthümanizm bu oluşumun temel düşüncelerini içinde barındıran bir görüştür. Çoğu kez Transhümanizm ve Posthümanizm ve hatta Post-Hümanizm birbirine karıştırılsa da düşünürleri ve barındırdıkları fikirler bakımından birbirinden farklıdır.

Birleştikleri noktalar elbette ki mevcuttur bu konuyla ilgili de ilerleyen başlıklarda gerekli bilgi ve değerlendirmeler yapılacaktır. Transhümanizm ve Posthümanizm kavramları gelecek ile ilgili kaygıları ortadan kaldıracak çözüm niteliğinde fikirler olan ele alınmıştır. Bu fikirleri tartışırken; bilimsel, tarihsel, günlük pratiklerin de ele alınması gerekir. Her düşüncede olduğu gibi bu düşünceler de tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Tezin bu bölümünde Posthümanizm ve Transhümanizmin nasıl geliştiği, hangi aşamalardan geçtiği irdelenecektir.

Tranhümanizm ve posthümanizm'in varış noktası olarak gördüğü ölümsüzlük, bedensizleşme gibi konuların insan doğasıyla ilgili açmazları değerlendirilerek ruh ve beden düalizminin neden olduğu sonuçlar ele alınacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.TRANSHÜMANİZM VE POSTHÜMANİZM KAVRAMLARI

1.1.Hümanizm'in İlerlemesi ve İnsan Merkezilik

Hümanizma insanı merkez alan bir bakış açısına sahiptir. En üste Tanrı konur ve yaratılanların en iyisi olarak insan yüceltilmektedir. Bu yüceltilen insanı ise Braidotti (2018), Leonardo da Vinci'nin Vitruvius'un erkek insanı olarak temsil edilen klasik, batılı "erkek- insan" olarak tarif etmektedir (Braidotti, 2018, s. 26). Bu tarifi dışında kalan beyaz olmayan ya da eksilteli bedene sahip insanlar da insanın merkezi olamamaktadır. Modernizmin getirdiği bu düşünce uzun yıllar bilim, tıp gibi alanlarda gelişmeyi sağlasa da insana dair tüm eksikleri giderilmesi ve tek tip sağlıklı insanın yüceltilmesi fikri zaman içinde sorunlu hale gelmiştir. Sonuç olarak modernizmin çöküşü postmodernizmin yükselmesi gibi olaylardan dolayı güçlü anlatılarla beraber bu ideal insan fikri de yok olmaya başlamıştır. Posthümanizm ve Transhümanizm'in ortaya çıkması da bu süreçlerle birlikte gelişmektedir. Posthümanizm bu insanmerkezi hümanizmadan uzaklaşıp, var olan her şeyi eşit şekilde yüceltilme fikrine dayanmaktadır. Posthümanizm ve Transhümanizm kavramları Hümanizm'in çok daha ileri gitmiş hali olarak değerlendirilmektedir. Transhümanizm ve Posthümanizm'i Hümanizm'in ileri seviyesi olarak değerlendirmek, kavramları açıklama bakımından oldukça sorunludur. Öncelikle Transhümanizm ve Posthümanizm kavramlarının birbirinden farklı olduğunu belirtmek gerekir. Sadece fiziksel özellikleri bakımından değil düşünce bakımından da farklı bir noktaya dayanmaktadır. Her ikisinin de varış noktası posthuman olsa da felsefi olarak değerlendirildiğinde doğaya ve insana yaklaşımı bakımından farklılıklar barındırmaktadır.

Transhümanizm Posthumanizm'e ve dolayısıyla posthuman'a giden bir ara formdur. Varlığını eksik olarak gören ve kendini tamamlamak için sürekli mücadele eden insanlığın sonsuzluğa gitmek için kendini makinelerle birleştirdiği yarı makine

yarı insan yani bir siborg'dur. Transümanizm anlayışı nano teknoloji, gen aktarımları, klonlama gibi bilimsel çalışmaların insan bedenine eklenmesiyle hastalanan, mutsuz olan yani fiziksel ve duygusal bakımdan yetersiz olan insanın bir üst seviyeye çıkarılması olarak düşünülmektedir. Posthümanizm ise zihnin tamamen bir makineye aktarılmasıyla oluşacak yeni bir insan türü olarak düşünülebilir (Alpay, 2019, s. 9,10).

Yeni Aydınlanma ve hümanizmin devamı olarak görülen transhümanizm çağını değerlendirmek için Aydınlanma Çağı'ndan bahsetmek gerekir. Hümanizm fikri 17. Ve 18. YY'da Avrupa'da egemen olan Aydınlanma Çağı'ndan sonra insan merkezli düşünce olarak özetlenebilir. İnsanın değerli olduğu ve bulunduğu konumdan daha iyi bir yere getirilebileceği fikrinden yola çıkılmaktadır. Aydınlanmacı düşünür ve sanatçılar bu düşüncenin temelini oluşturmuşlardır. Ancak bu düşüncenin temelini oluşturan insanın değerli olduğu ve daha da iyiye gidebileceğini savunması insanın doğayla savaşını başlatmaktadır. İnsanı doğuştan eksik olarak alan ve insan merkezli olan hümanizm insan doğasını ve doğanın insan hayatını zorlaştıran yanlarına karşı bir savaş halindedir. Edebiyata, sinemaya konu olan birçok eserde bu savaşın galibi ya belirsiz ya da doğa olmaktadır. *Frankenstein ya da Modern Prometheus* (1818) eserinin uyarlamasıyla oluşan Frankenstein filmi bunların en önemli örneklerinden biridir. Bilim insanı Victor Frankenstein'in yarattığı "canavar" onun kontrolünden çıkmıştır ve doğayı alt etmeye çalışmanın sonu ölüm olmuştur. Bu hikâyede olduğu gibi doğa ve insan savaşını konu alan birçok bilim kurgu eseri bulunmaktadır. Hikâyede kitaba ve filme konu olan kişinin yani Frankenstein'in bilim insanı oluşu olayların öznesinin insan olduğuna vurgu yapmaktadır. Hikâyeyi bilmeyen çoğu kişi bu ismin canavara ait olduğunu düşünmesi doğaldır ancak canavar sadece bir olaydır. Olayın öznesi her zamanki gibi insan olmuştur.

Bu anlatımlardan yola çıkarak özellikle son dönemlerde Netflix yapımlarında yer alan transhümanizm düşüncesini temele alarak oluşturulan dizi ve filmlerde bu düalizm (doğa ve insan) sık sık yer almaktadır. İnsan doğaya ait bir varlık mıdır yoksa doğayı alt etmesi gereken bir canlı mıdır sorusunu sık sık sorduran ve cevabını açık bırakan yapımlar izleyiciye sunulmaktadır.

1.2. Transhümanizm'in Geleceği

Transhümanizm kelime olarak ilk kez 1957 yılında çıkan “Cesur Yeni Dünya” distopik bilim kurgu kitabının yazarı Alduous Huxley'in kardeşi Julian Huxley tarafından dile getirilmektedir (Huxley, 1957). Daha sonra birçok yazar, bilim insanı, düşünür tarafından benimsenen ya da eleştirilen bu fikir gelecek tasvirlerinin önemli bir terimi haline gelmiştir. Transhümanizm kendi içinde birkaç gruba ayrılmaktadır. Bu fikri savunanlar düşüncenin yapısı gereği bölünmüştür. Hatta bu fikrin bazı düşünce okulları gelişmiştir: Demokratik transhümanizm, Liberal transhümanizm, Extropianist transhümanizm ve tekillikçi transhümanizm düşüncesinin farklı bakış açılarından doğan çeşitleridir (Dağdelen, 2021, s. 12). Farklılıkların sebebi önceki bölümde de bahsedilen doğa, insan dikotomisinden gelmektedir. Buradaki düşüncelerin bazıları çok radikal bir kopuşu temsil ederken bazıları doğa ve insanın bütünleşebileceği, en üst seviyedeki varlığın yalnızca insan olmayacağı gibi daha yumuşatılmış fikirleri içermektedir.

Bu bakımdan değerlendirildiğinde transhümanizmin post hümanizme daha yaklaşıp bazı fikirlerin birbirine tamamen zıt düştüğü söylenebilir. Transhümanizm'i evrimin son aşaması olarak değerlendiren transhümanistler insanın mutlak sonunun bu değişimden geldiğini savunmaktadır. Buna göre insanın geleceği kendi elleriyle ürettiği üst makineler olacaktır (Dağdelen, 2021, s. 14). Ancak Transhümanizm'in getirileri düşünüldüğü kadar dezavantajlarını da ele alan bazı düşünürler metacılığın son aşamasının da transhümanizm olacağını savunmaktadır. Tüketim kültürü ve sınıfsal farklılıkların son noktası transhümanizm olabilir endişesini gündeme getirmektedirler. Bugün nasıl en iyi cep telefonu veya bilgisayara sahip olanlar sınıfsal olarak daha iyi durumdalarsa en iyi transhüman'a sahip olanlar da yine üst sınıfı oluşturacaklar ve burada insan bedeni söz konusu olduğu için bu fark daha vahim noktalara gelebilir. Alpay (2019) herkesin aynı anda aynı transhümana sahip olacağı eşit bir sistemin mümkün olmayacağını dile getirmektedir (s.12). Ahmet Dağ'a göre ise Transhümanist düşünce Tanrı- doğa – insan üçgenini yani dengesini bozmaktadır (Dağ, 2018, s. 11). İnsanın yapısını Tanrı'ya bağlanmak ve doğaya ait olmakta olduğu fikrini savunan Dağ ölümsüzlük fikrinin insanın elinden alınmış umutların sonucunda ortaya çıktığını savunur. Nietzsche'nin Tanrı'yı öldürdüğü düşünce ve insanlığı aşma fikrinden yola çıkan bilim insanlarının geliştirdiği

sonsuzluk fikri bu manevi kırılmanın bedeli olarak düşünülmüştür. Cengiz Dağdelen (Dağdelen, 2021) Transhümanist Değerler'i şu şekilde maddelemektedir:

1. Teknolojinin kişinin kişisel yaşamına nasıl uygulanacağı konusunda bireysel mahremiyet ve özgürlük
2. Tüm ırklarda, cinsiyetlerde, sınıflarda, dinlerde, inançlarda, ulusal kökenlerde ve diğer özelliklerde bireylere hoşgörü ve kapsayıcılık
3. Çoğu teknolojinin destelenmesi ancak belirli zararlı teknolojilere karşı çıkılması.
4. Nükleer silahlara muhalefet, tek taraflı olsa bile tam nükleer silahsızlanmanın desteklenmesi
5. Hastalığın ortadan kaldırılmasına yönelik araştırmaların desteklenmesi veya ömrü uzatma, yaşlanmayı geciktirme. (s. 77,78)

Liste daha devam etmekte olup genel tema olarak insanlık, sürdürülebilirlik adına yapılabilecek konu başlıkları ve çalışmalar sıralanmaktadır. Transhümanizm'in posthümanizm'e yaklaştığı hümanizm'in insanmerkezciliğinden uzaklaştığı düşüncelerden bazıları bunlardır. Ancak transhümanizm'e yapılan eleştirilerin de odağında bu düşüncelerden uzaklaşıp her şeyin daha kötüye gitmesi de yer almaktadır. Bu ikilem arasında transhümanist fikirler üzerine çalışmalar da devam etmektedir.

2. POSTHÜMANİZM VE YENİ İNSANLIK MODELİ

2.1. Posthümanizm'in Ortaya Çıkışı

Transhümanizmin posthümanizm ve Posthümanizm kavramlarından farkı, etkilerini anlamlandırmak için tez boyunca belli başlıklar altında genel anlamda ele alınacaktır. Transhümanizm fikrini ortaya koyan düşünürlerin farklı bakış açılarından ortaya çıkmış transhümanizm felsefesini oluşturan kavramlar ve transhümanizm türleri aşağıda verilmiştir. Posthümanizm, transhümanizmin son aşaması olarak görülmektedir. Post human bir varış noktasıdır Posthümanizm ise bu fikrin düşünce temelini oluşturmaktadır. Bedeninden tamamen sıyrılıp sadece akla dönüşen yeni insanlık modeli olarak da düşünülebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde ne kadar insanlık özelliği taşıdığı tartışma konusudur. Ancak hümanizm ve transhümanizmden

ayrılan yönüyle posthümanizm insanın doğayla birlikte yükselmesi gerektiğini de düşünmektedir. Ayrıca merkeze insanı alan düşünceden de sıyrılmaktadır. İnsan yaratılanların içine dahildir ve burada bir ego durumu olmamalıdır. Yaratılan en üst varlık olarak var olsa da her şey insan için değildir. Bunların dışında posthümanistler transhümanizm'in ortaya koyduğu fikirlere katılmaktan çekinmektedirler. Hatta transhümaniz'i, posthümanizm'in karanlık ikizi olarak tanımlayan Ağın (2020), teknolojiyi çıkış noktası alır ve bunun üzerinden benzeşim kurar. Kitabında teknoloji ve posthuman fikrine varış dışındaki birçok noktada transhümanizm ve posthümanizm farklarından bahseder. Posthumanizm ve posthuman terimleri birbirinden ayırt edilmesi gereken kavramlardır. Posthümanizm'i kendi içinde farklı kategorilere ayıran Ferrando posthuman'ı açıklarken insan merkezci dünya görüşünden kayma olarak nitelendirmektedir (Ağın, 2020, s. 17,18). Ferrando, felsefi posthümanizmi üç ana fikirden oluştuğunu görür: post-hümanizm, post-insanmerkezcilik ve post-düalizm. Post-hümanizm ile ilgili birincil iddiası, insan deneyiminin genelleştirilmiş ve evrenselleştirilmiş terimlerden ziyade çoğulcu olarak anlaşılması gerektiğidir. İnsan olmayanla ilgili olarak insanı merkezden uzaklaştırmak, post-insanmerkezciliğin ana kaygısıdır. Bu üç ana fikirden yola çıkarak şu sorulara cevap aramaktadır: posthümanizm'in ne olduğu ne olmadığı daha sonra felsefi yönünün ne olduğu ve içinden çıktığı insan merkeziliğin içeriğini incelemek gerektiğini vurgulamaktadır (Ferrando, 2019, s. 55).

Birçok posthümanist için de transhümanizmin aşırı radikal fikirleri, insan merkeziliği bir felsefe ve yaşam biçimi olmak için yetersiz bulunmaktadır. Doğadan tamamen kopmuş olan insan, mekanik bedenle dahi olsa yaşama alanı bulamayacaktır ve düzen bu şekilde dönmeyecektir. Ayrıca maddeciliğin de üst seviyelere çıktığı transhümanizmin ahlaki sorunları ortaya çıkacaktır. Eleştirel posthümanizm bu noktada yapıbozumcu bir yaklaşım sergilemektedir. Doğayı, hayvanları, insan ırklarını, kültürleri, cinsel yönelimleri ya da makineyi kucaklayan ama bütün bunları nesne düzeyine indirgemeyen ve oldukları şeyler üzerinden tanımlayıp sınıflandırmayan bir düşüncedir. Eleştirel posthümanizm, tanımlayıcı unsurları önemsizleştirerek politik mücadelede hedef olmalarının önüne geçerek bir direnç merkezi oluşturmayı amaçlamaktadır. "İnsan sonrası durum, organik ve inorganik, doğmuş olan ve imal edilmiş olan, et ve metal, elektronik devreler ve

organik sinir sistemleri gibi yapısal farklar ve ontolojik kategoriler arasındaki ayrım çizgilerini yerinden eden bir kuvvettir” (Braidotti, 2014, s. 101).

Daha iyi transhüman’a olan daha üst seviyede olup diğer insanlara üstünlük sağlama avantajı elde edecektir. Günümüzde olduğu gibi çalışarak statü değiştirme ya da kararlara karşı çıkma hakkı ise olmayabilir. Bunun sonucunda ortaya çıkan adaletsizlikler dünyayı yaşanmaz bir yer haline getirebilir. Transhümanistlerin ön gördüğü mükemmel dünya tasavvurunda açıklanamayan eksiklikler bulunmaktadır. Bu eksikliklerin nasıl giderileceği ya da önlenilebileceği konusunda ise yeterli bir açıklama getirilememiştir. İnsan faktörünün devrede olduğu bir konuda kesinlik beklenmesi de mümkün değildir. İnsanoğlu duyguları, hırsları ve merakı olan bir varlıktır. Mekanik bedenlere geçiş aşamasında da bu durum öngörülemez olayların yaşanmasına sebebiyet verebilir.

2.2. Transhümanizm’den Posthümanizm’e Geçiş

Hümanizma insan merkezci bir bakış açısına sahipti ve bu insan merkezçiliğin de tepesinde Tanrı inancı vardı. Posthümanizm de insan merkezci bakış açısı devam ediyor gibi gözükse de aslında burada bir yıkım ve yeniden inşa süreci vardır. Öncelikle Tanrı inancında bir yıkım söz konusudur. Buradaki post ön eki insan sonrası olarak kullanıldığı gibi postmodernizme yakın anlamı Post ön ekinin önemsizleşmesi olarak da kullanılmaktadır. Transhümanizm’den Posthümanizm’e geçiş evresinde yine bilim ve teknolojik gelişmeler ön plandadır. Bilimin, gen aktarımlarının, nano teknolojilerin insanlara tanıdığı imkanların artık en son seviyeye gelmesi gerektiği fikri üzerinden insanın beyni makinelere aktararak tamamen ölümsüz hale getirilecektir. Posthümanizm bu haliyle birçok bilim kurgu distopyasında yer almaktadır. Elbette bu düşüncenin de alt yapısı bu kadar basit değildir. İnsanlığın tiksiniyecek bir varlık durumuna gelmesinin Foucault, Nietzsche gibi düşünürlerin de eserlerinde sık sık bahsettiği eksiltili konumunun önemli bir rolü vardır. İnsan kendini aşması gereken eksik, ölümlü bir varlık olarak nitelendirilmektedir. İnsanın makineyle birleşmesi insanlığın evriminin en önemli ve belki son halkası olacaktır. Değerler yitimine uğrayan insanı yeniden ayağa kaldırarak en önemli şey zihnin makineyle birleşmesidir. İnsanı ölümsüzlüğe

götürecek olan en önemli yol ve tekilliğin en üst aşaması da budur (Kurzweil, 2014, s. 177,178).

Bu bakımdan Posthümanizmin'in üzerinde durduğu bu kendini aşma durumu çoğunlukla Nietzsche'nin üstinsan (übermensch) kavramıyla birlikte anılmaktadır. Bu tam olarak tanımını karşılayan doğru bir çıkarım değildir. Nietzsche üstinsan kavramını açıklarken doğaya ait olan Dionysosçu ve kültüre ait olan Apolloncu ikiliğinin birleşmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Tragedya'nın doğuşu kitabında tanımladığı Apollon ve Dionysos birleşimi sanatın gelişimi üzerinden üstinsan kavramına da değinmektedir. Apollon'a ait ölçülülük, sınırını bilme Dionysos'un taşkın duyguları, doğadan gelen kitonyen enerjisi ile birleştiğinde üstinsan gerçekleşebilir (Nietzsche, 2005, s. 25,41).

İnsanlığı kumdan taneler gibi yok olup gitmeye mahkûm eden Foucault'da insanlığın tiksiniyecek bir varlık olduğu düşüncesine dahil olmaktadır. İnsanlık bu haliyle silinip yok olmaya mahkumdur bu kaderi değiştirmek için bilim ve teknolojiye sarılarak ilerleme kaydetmeli ve yok olup gitmekten kurtulmalıyız düşüncesine gelinmiştir (Foucault, 2001, s. 538,539). İnsanlığın bu karanlık dehlizlerden çıkışı posthümanizm düşüncesiyle gerçekleşmiştir. Sonsuzluğun anahtarı olarak görülen bu fikrin felsefi alt yapısı da yine bu düşünürlerle ek olarak Bacon, Huxley, Haraway gibi isimlerle ilerlemektedir. Modernizmin ilk etkileriyle oluşan insanlığın ilerlemesi gerektiği düşüncesi postmodernist dönemin teknolojiyle iç içe geçmişliğine dahil olmaktadır. Teknoloji ve insan birlikte çok uzun yıllara dayanmaktadır. Aslında insanlık var olduğundan beri teknoloji kullanımı söz konusudur. Kullanılan ilk araçlar; taş,sopa,balta gibi şeyler de yaşanan dönemin icatlarıdır. Elbette günümüzdeki teknoloji kullanımı ve üretimi bu döneme kıyaslanamayacak boyuttadır. Ayrıca teknoloji ihtiyaçların endüstri oluşu da bu konuya dahildir. Artık ihtiyaçlarımızdan dolayı mı üretiliyor yoksa her üretilen bizim ihtiyacımız mı oluyor konusu birbirine girmiştir. Kapitalizmin bizlere sunduğu ürünler ihtiyaç dışı olsa da sistem bir şekilde onları ihtiyaç haline getiriyor ya da bizler öyle olduğunu düşünüp onu satın alıyoruz.

Posthümanizm'in insan beyninin tamamen makineye aktarılması olduğun söylemiştik. Bu düşüncenin alt yapısındaki fikirlerden bahsetmek gerekiyor. Posthümanizm Posthuman evresine ulaşırken belli düşünceler sistemini tamamlamış

olması gerekmektedir. Transhümanizm Hümanizm'in devamı olarak görülmektedir ancak posthümanizmi savunanlar Posthuman'a yeni bir insanlık modeli olarak değerlendirir. Tıpkı insanın eksiklerinin giderilmesi gibi hümanizmin de eksikleri vardır ve post human bu eksikleri gidermektedir. Hümanizm'in insan merkeziliği Posthümanizm'de yer almamaktadır. İnsan bir bütüne dahildir. Bu bütün doğal olarak mı oluşuyor yoksa bir indirgemeci tavır mı var bu konuda da farklı fikirler yer almaktadır. Bu konuyla ilgili doğakültür(ler) tanımı konuyu detaylandırmak için kullanılan bir tanımdır. Burada insan ve insan dışı varlıkların birbirinden bağımsız iki ontolojik varlık olduğu konusuna değinilmektedir (Ağın, 2020, s. 67). Aydınlanma Çağı'ndan bu yana doğa ve kültür ilişkisi hükmedici olmuştur. İnsan kendini özne doğayı nesne olarak konumlandırmıştır. Bu durumun yarattığı sorunlarla mücadele etmek de yine insana kalmıştır.

2.3. Yeni Beden Algısı

Transhümanizm ve Posthümanizm'in temel sorunu eksilteli bedenlerdir. İnsan bedeninin eksikliklerini gidermek ve onu sonsuzluğa ulaştırmak üzerine kurulu düşüncenin temelindeki beden fikri, bedeni önce yarı mekanik yani siborg hale getirip sonra da tamamen makineleştirmektir. Siborg beden fikri transhümanizme dayanmaktadır. Feminist bilim kurgu yazarı Donna Haraway Siborg Manifestosu kitabından Siborg kavramının toplumsal yönünü ele almaktadır. Siborg yalnızca mekanik bir beden değil aynı zamanda toplumsal yönü olan melez bir varlıktır düşüncesini ortaya atmaktadır (Haraway, 2006, s. 2). Sorunlu beden algısının sonucunda insan bedeni tamamen ortadan kaldırılacaktır. Bu durum yeni insanlık modeli olarak anılsa da insanlık konusu tartışmalı durumdadır. İnsanı insan yapan yalnızca aklı mıdır sorusu ortaya çıkmaktadır. Bilinç, duygular ve eksilteli insan bedeni insanın temel varlığını oluşturuyor. Bildiğimiz insanlığın sonunu getirecek olan yeni beden algısıyla birlikte insanlık kavramı da tartışmalı hale gelmektedir.

Siborg beden algısı aslında uzun yıllardır süre gelen tartışmalara konu olmuştur. Kullandığımız en basit gözlükler, kulaklıklar, protezler aslında siborg olmaya yeterlidir. İnsanın kendi imkanlarıyla elde edemeyeceği veya kaybettiği bazı özellikleri eklentilerle insana uyarlamak siborg olma fikrine doğru ilerlememizi sağlamıştır. İnsanın teknolojiyle olan savaşı ve dolayısıyla korkuları bu durumu göz

ardı etmesine sebep olmuştur. Ancak bakıldığında kullandığımız telefonlar da dahil olmak üzere -artık bir parçamız gibi olduğu için- elimizden düşmeyen tüm cihazlar bizim yeni organlarımız durumundadır. İnsan anatomisi artık insanın kaderi olarak görülmemektedir. Bedenin plastikliği olağan bir durum haline gelmiştir (Breton, 2019, s. 25). Yadırganmayan bu siborg beden algısı yavaş yavaş kabuktan sıyrılma olarak da adlandırılan posthümanizm evresine doğru ilerlemektedir. İnsanlık neden bedeninden bu derece tiksindir olduğu konusu ise tartışmaya açıktır ve tartışılmaktadır. Roy Porter, “Hastalık Korkusu hasta kaynaklı korkular, akut şikayetlerin ve uzun süreli rahatsızlıkların neden olduğu ağrılar ve ölüm korkusu en evrensel ve en korkunç deneyimlerimizdendir. Demektedir. Bur korkularla başa çıkmaya çalışmak ise bilimin işidir. Ayrıca ölümlü hayatın sonu korkusu da din ve felsefeyi yarattığı fikrini savunmaktadır (Porter, 2016). Günümüzde hastalıkların yok olması için ortaya atılan çalışmalara fon olabilmek için çok uluslu şirketler yarış halindedir. Gelecekte sağlık ve mutluluk için iki ana karakterin siyaset ve para olacağı ön görüşünde bulunulmuştur (Robert A. Norman, 2020). Bilim kurgu filmlerinde yer alan bedensiz olma veya ideal beden (fit) içinde olma durumu da yeni bedeni kutsama fantezisi üzerinden değerlendirilebilmektedir (Akşit & Favaro, 2021, s. 91).

Transhümanizm ve devamında gelen posthümanizm’e göre ruh ve beden düalizmi yani kartezyen felsefe anti kartezyen düşünceye dönüşmektedir. Yani ruh ve beden bir’liği olarak değerlendirilmektedir. Buradaki bir’lik bir düşünce stili olduğu için özeldir. Transhümanizm içinde tam olarak barınamasa da posthümanizm ve varış noktası post human için bir’lik, tekillik düşüncesi yer almaktadır. Doğa, insan, yaratılan tüm şeyler ve teknolojik gelişmelerle birlikte bir tekamülde yer alarak ilerlemek esastır fikri savunulmaktadır. M.S. 2150 (Alexander, 2019) kitabında yer alan bu tekâmül kuralları posthümanist felsefenin temellerini oluşturmaktadır. Posthüman olma noktasında gerçekleşmesi gereken farkındalık aşamaları kitapta bir olay üzerinden anlatılmaktadır.

Beden algısına dair bir başka konu ise cinsiyetlerdir. Malum siborg cinsiyetsiz bir varlıktır. Haraway’a göre siborg cinsiyetlerin oluşturduğu heteroseksist yapıyı da kıracaktır (Haraway, 2006). Bununla birlikte günümüzde cinsiyetsiz kimliklerin varlığı oldukça tartışılmaktadır. Cinsiyetsizlik ve cinsel

kimliklerin iç içe geçmişliği alışlagelmiş fikirleri yıkmaktadır. Baudrillard'a göre bizler simülasyon evreninde yaşıyoruz. Hepimiz trans kimliklere bürünmüş durumdayız ve akışkan kimlikler sabit kimliklerin önüne geçmiştir (Akçura, 2010).

İKİNCİ BÖLÜM

2. BİLİM KURGU SİNEMASI'NDA TRANSHÜMANİZM VE POSTHÜMANİZM

2.1. Bilim Kurgu Sineması

Bilim kurgu dünyanın birçok yerinde edebiyat ve filmlerde yakın takipçisi, izleyicisi bulunan bir türdür. Sinemada bilim kurgu eserleri farklı alt başlıklar altında işlenmektedir. Popüler edebiyatta ve sinema türü olarak yirminci yüzyılın fenomeni olarak değerlendirilebilir. Bilimsel gelişmelerin yazarların elinde dönüştürülerek hayal gücüyle ve edebiyatla birleştirilmesi yani kurgulanmasıyla ortaya çıktığı söylenebilir (Ersümer, 2013, s. 7). Teknolojik gelişmelerin insanların üzerinde yarattığı etkiler ve uzay biliminin ilerleyişi edebiyat yazarları tarafından detaylıca ele alınıp işlenmektedir. Tabii ki her kurgu eserinde olduğu gibi bazı gerçekleşmemiş olaylar veya gerçeğe yakın olmayan olaylar da işin içibe girmektedir. Ancak bilim kurgunun iyi okunmasıyla ortaya koyulan eserler zamanla kendini gerçekleştirme özelliği de taşımaktadır. Bu edebi ve sinema eserlerinin zaman zaman insanlar tarafından kahin ilan edilmesine de sebep olmaktadır. Aslında burada yapılan bilimin ve gelişmelerin doğru değerlendirilmesidir. Hiçbir eser gelecekte haber veremez ancak bilimle ilgili söylenenler ağızdan çıktığı anda kendini gerçekleştirebilir. Söylem bilimsel eserlerde önemli bir etkidir. İnsanlara bazı fikirlerin alıştırılması bakımından yapılacak gelişmelerin bilgilerinin bazı eserlere özellikle yerleştirildiği gibi fikirler de komplo teorileri arasındadır.

Tekno kültür, bilim kurgu filmleri için önemli bir kavramdır. Tekno kültürü incelemek için toplumun günlük dinamiklerini incelemek gerekmektedir. Teknoloji bireyi ne kadar etkiliyorsa birey de teknolojiyi o kadar etkilemektedir (Akşit & Favaro, 2021, s. 44,45). Teknolojinin nasıl ve ne amaçla kullanıldığı bilim kurgu yapımlarında distopya / ütyopya ikiliğinin çıkış noktasıdır. Çalışmanın örneklemelerinde yer alan yapımlarda insanların teknolojiyi güç için kullanıyor olmasının yarattığı sorunlar dünyayı yok olma noktasına getirmektedir.

Bilim kurgu eserlerinde korkular ve yanılsamalar sürekli işlenen temalar arasındadır. Gerçek mi, yanılsama mı? teması sık sık karşımıza çıkmaktadır. Matrix üçlemesi (son film ile dörtleme) mavi, kırmızı hap fikri bunun en önemli örneklerindedir. Bu bakımdan bilim kurguda korku ve fantezi bir arada bulunmaktadır (Ersümer, 2013, s. 11). Bilim kurgunun kendi içinde farklı çeşitleri bulunmaktadır. Siberpunk bilim kurgu türü transhümanizm ve posthümanizm temalarını barındıran öğeleri içermektedir. Siberpunk, sibernetik (cybernetics) ve punk kelimelerinin birleşmesinden oluşturulmuştur. Siberpunk postmodernizmin ve siberuzay konularının ışığında ortaya çıkmış bir bilim kurgu türüdür. Siborg istilası gibi robot istilası korkularını ele almaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle işe yarayan birçok robotik çalışma yapılıyor ve çoğu insanlığın hizmetine büyük katkı sağlıyor. Ancak iş gücünü ele geçirmesi ve işsizlik korkularının ileri boyutlara taşınmasıyla gelişen robot istilası korkusu siberpunk (cyberpunk) temasının etrafında gelişmektedir.

Yapay zekanın gelişen özellikleri insanları korkularını da arttırmaktadır. En basit haliyle açıklanacak olursa yapay zekâ, zeki şekilde hareket eden makinelerdir. Ancak günümüzde yapay zekâ denilince akla bu kadar basit bir tanım gelmemektedir. Çünkü akıllı teknolojik ürünler tüm verilerimizi kontrol altında tutup bize ilgi alanlarımıza göre seçenekler sunmaktadır. Bu konu da aynı şekilde farklı bir açmazı yaratmaktadır. İlgi alanlarımızı biz mi belirliyoruz? Yapay zekanın felsefi kökleri ilk bilgisayardan çok daha önceye Aristoteles'in önermelerden sonuç çıkarılmasını sağlayan argümanlarına dayanmaktadır (Scientist, 2021, s. 11,12). Aristoteles'in çalışmaları yapay zekanın işletim sistemine dair önemli adımlar atılmasını sağladı. Sonuçta bu sistemlerden doğan olumlu ya da olumsuz gelişmeler

insanların hayal gücüyle birleştğinde ortaya çıkan bilim kurgu eserlerinin temel sorununu oluşturdu.

Şekil 1 Blade Runner (1982) filmi

2.2.Teknoloji Korkusu / Distopya

Transhümanizm ve Posthümanizm'in ön gördüğü dünyadaki korkular bilim kurgu eserlerinde distopya olarak adlandırılmaktadır. Distopyalar en basit haliyle korku temalı gelecek tasvirleridir. Özellikle robot korkusu, robot istilası temalı filmler distopiktir. Bilim kurgu filmlerinin çeşitleri de vardır. Hemen hepsinin ortak teması gelecek korkusu ve robotların ele geçirdiği dünya düzeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazıları kurtuluşu içinde barındırırken bazıları da kaçınılmaz sona teslim olmuştur. İnsanın teknolojiyle olan savaşı ve beraberliği önceki bölümde de bahsettiğimiz gibi insanlığın var olduğu tarihlerden veri süre gelmiştir. İnsanlık teknoloji korkusu karşısında kendini çaresiz hissetmektedir. Bu çaresizliğe karşın teknolojiyle olan bağı daha da sıkı güçlenmiştir. Tekno katastrofizim olarak değerlendirilen bu korku insanın teknolojiyle olan ilişkisini daha da karmaşık bir hale getirmektedir. Lecourt, bilimsel çalışmaların, gelişmelerin insanlarda korku yaratması üzerinde durmaktadır. Bilimsel çalışmaların karşılığı çoğu zaman kompo teorileriyle yaratılan korku kültürü olmuştur (LECOURT, 2003, s. 9,10). Ancak

bilimsel gelişmelerden bu denli korkulması da doğru değildir. Bilimin insanlığı getirdiği noktada yalnızca teknolojik iletişim cihazları değil gıdadan sağlığa birçok alanda yaşam kalitesini arttıran hatta yaşamayı mümkün kılan çalışmalar da gerçekleştirilmektedir. Bilim insanları yalnızca insanlığı bitirecek projeler geliştiren karanlık insanlar olarak görmek büyük bir sorunsaldır.

Bilim kurgu eserlerinin konu aldığı bilimsel çalışmalar daha çok erkeklerin iktidarını pekiştirmek için kullandığı askeri çalışmalar olarak gösterilmektedir. Bir bakıma bu çalışmaların önemli dayanağı askeri çatışmalar olduğu da doğrudur. Ancak her şey bununla sınırlı değildir. Bunun yanında askeri olarak ilerleyen bilim ve teknolojiler örneğin İHA'nın aslında önce bir askeri araç olarak üretilmesi daha sonra insanlığın hizmetine sunulması gibi detaylar da gözden kaçırılmamalıdır. İlerleyen dönemlerde teknolojinin de giyilebilir teknoloji ve yapay zeka ile birleşmesi gücü kimin elinde tutacağı gibi sorunları da beraberinde getirmektedir. Her şeye olumlu yaklaşmanın çok akılcı olmadığını söylemek gerekir. Cengiz Dağdelen, askeri çalışmaların güç sahiplerinin elinde farklı boyutlara gelebileceğini ve bunu herkesin bildiğini vurgulamaktadır (Dağdelen, 2021, s. 56). Bunların yanında farklı söylemlerde bulunan düşünür ve yazarlar da vardır. Distopya her zaman kötü müdür sorusu üzerinde durulmaktadır. Distopyalar iyidir fikri transhümanizm ve posthümanizmin içeriğini detaylandıran felsefeciler tarafından ortaya atılmıştır. Korkunç gelecek tasarımları biz onlara uyum sağlayamadığımız sürece korkunçtur. Aslında gelişime ve değişime ayak uyduran herkes için distopya, ütopya olacaktır düşüncesi savunulmaktadır. Bilim kurgu eserlerinin çoğunda da bu karşımıza çıkmaktadır. Aslında korkularının bilinmeze teslim olmama direncinden geldiği bir çok yapım yer almaktadır. Çalışmanın amacına uygun olarak seçilen örneklerde de bu çatışmalar ve teknolojinin evrimi detaylı olarak ele alınmaktadır.

2.3. Bilinç kavramı ve Post-human

İnsan bilinci insan olmanın en önemli unsurlarından biri olarak görülmektedir. İnsanlık bilinci, yaşama bilinci gibi dilimize yerleşmiş tanımlar da bulunur. Her zaman yaptığımız hareketleri bilince olmamız beklenir. Peki yeni insanlık modelinde insan bilincinin yarılsamalarından kurtulması gerektiği fikri konusunda ne düşünüyoruz? İnsan bilinci olmadan insan olur mu konusu yeniden gündeme

gelmektedir. Bilinçli yaptığımızı düşündüğümüz hareketler aslında bize öğretilen bazı yanlışlar olabilir fikrini savunanlar vardır. Son dönemlerin popüler yazarlarından Harari de bu konuyla ilgili düşüncelerini dile getirmiştir. Bilinç ve özgür irade gibi konuların geçtiğimiz yüzyıllarda tercih olduğu ancak günümüz modern Sapiens'in beyin hareketleri, nöronlar ve kimyasının bunda belirleyici olduğu düşüncesini ortaya atmaktadır (Harari, 2016, s. 294,295). Özgürlük ve rastlantısallık arasında bir bağ kuran Harari özgürlüğü ruh gibi sağlam bir kaideye oturmeyen belirsiz ve tanımsız bir olgu olarak değerlendirmektedir. Seçimlerimizin bizim tercihimiz mi yoksa bize öğretilen şeyler mi olduğu konusunda soru işaretlerini okuyucusuna ve bilime bırakmaktadır. Teknoloji yalnızca aletler üretmek ya da hayatı kolaylaştırmak değil aynı zamanda metaforlar yaratmaktır (Bridle, 2020). Yeni bir alet, teknolojik ürün ortaya geldiğinde onun kullanımına, günlük hayata getireceği pratiklere göre yeni anlamlar da insan zihnine yüklenir. Yeni insanlık bilinci bu metaforlar üzerinden yeniden inşa edilebilir görüşleri bulunmaktadır.

Bilinç ve rüyalar üzerine kurulan bağlantı da incelenen yapımlarda önemli bir yerdedir. Uyku hali, rüya, hayal ve bilincin bu şekilde ortaya çıkması üzerine yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Antik Çağ'lardan bu yana rüyaların yorumlanması ve metaforlaştırılması çok alışlageldik bir durumdur. Aydınlanma Çağı'na yakın dönemlerde bu alışkanlıklardan da vazgeçilmiştir. Aklın açıklayamayacağı hiçbir şeyi kabul etmeyen Aydınlanmacı fikir rüyaları da bilinçaltı olarak nitelendirmektedir. De Mul (2008, s. 44), gerçek ile kurmaca arasındaki çizginin artık önemsiz olduğu ve değiştirilebileceğini öne sürmektedir. Hatta yeni bir kavram olarak *germaca* terimini kullanmaktadır. Kurmacalar gerçeklikten kaçmak için değil yeni bir gerçeklik yaratmak için kullanılmaktadır. Ghost in the Shell (2017), Blade Runner (1982) yapımlarında olduğu gibi rüyalar geçmiş bilincin taşıyıcısı mı, yoksa manipüle edilmiş veriler yığını mı sorularına net bir cevap verilememektedir. Yeni Tanrılar (Figuroa, 1989) kitabında çok güçlü bir ailenin mensubu kırklı yaşlardaki Alain Remy Duray geçirdiği hastalıktan sonra yatağa bağımlı kalmıştır. Çok gizli bir bilimsel çalışma ile seçkinlerin dahil olduğu beden yenileme / değiştirme operasyonu geçirir. Kitabın bilinçle ilgili kısmı Duray'ın bedenini aldığı genç adamın bilincini anımsaması ve tüm zenginliğini bırakıp onun adadaki hayatını tercih etmesidir. Bilimsel çalışmaların karanlık odalar olarak görüldüğü 90'ların başında yazılan

kitapta transhümanizm'in ve bilincin önemli detayları ele alınmaktadır. Seçkin insanların sıradan insanlara kurduğu üstünlük konusu da ayrı bir açıdan ele alınmaktadır. Bu konunun detayları örneklemin analizinde yapılacaktır.

Rüyaların beyin tarayıcıları gibi internetten indirilen veriler olması, üzerinde çalışmalar yapıp değiştirilebilmesinin de önündeki sınırları kaldırabilir (Cray, 2015, s. 104). Makinelerin bilinci olur mu ya da insan bilinci de makinelere aktarılabilir mi? İnsan bilinci elbette makinelere aktarılamayacaktır ancak transhümanizm seviyesinde olan ara formun bir bilinci olabilir. Bu durum acı çekmesine de sebep olabilir. Bilinç konusunun açmazları içinde bu arada kalmışlığı birçok yapıyı ele almaktadır. Örneklemin içinde incelenecek olan *I Am Mother* (2019), *Altered Carbon* (2018), *Love, Death & Robots* (2019), *Ghost in the Shell* (2017) yapımlarında bu bilinç ve duyguları yaşayan transhüman'ların arada kalmışlığından kaynaklanan acılarını ve hatalarını değerlendirmektedir.

Distopyaların ütopya olma konusuna örneklemin analizlerinde de değinilecektir. Bu arada kalmışlık ve adaptasyon sorunu distopik bir evren yaratmaktadır. Makinelerin zeki varlıklar olacağı ama bilinçten uzak olacağı için hata paylarının düşük olacağı fikri sıradan hayatı olan bir insan için korkunç gibi gözükse de güç sahipleri, çok uluslu şirketler ve yönetimler için ideal çalışan, vatandaş modelidir. Ayrıca bir savaş sırasında bilinci olan bir insan hırslarına yenilebilir ancak bilinci olmayan ve vuracağı nokta hazır olan bir makine sadece yapması gerekeni yapacaktır. Google'den verileri girilmiş bir insansız otomobil karşıdan karşıya geçen yayaya çarpma olasılığı çok düşüktür ancak o esnada aklında sorular olan bir taksici yaya için tehlike olabilir (Harari, 2016, s. 324, 325). Bu ve bunun gibi sorular insan yerine makine tercih edilebilmesi ve insanlık bilincinin aslında o kadar önemli bir olgu olmaması üzerinde durmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TRANSHÜMANİZME DAYALI FİLM VE DİZİ ÇÖZÜMLEMELERİ

3.1. Tezin Amacı ve Önemi

Tezin çalışma amacı transhümanist düşüncenin Netflix yapımlarında gelecek tasviri olarak nasıl yansıtıldığını göstermektir. Çalışmada Netflix'in; Love Death & Robots, Altered Carbon, I Am Mother, Ghost in the Shell yapımlarında yer alan insan sonrası teması ve bunun konu etrafında gelişen gelecek tasvirleri incelenecektir. Distopya olarak ele alınan insan sonrası dönem, transhümanizm temaları üzerinde durularak örneklem olarak seçilen dizi ve film içerikleri irdelenerek gelecek tasvirlerinin günümüz dünyasını nasıl yansıttığı, gelecek için insanları nelere hazırladığı değerlendirilecektir.

Ayrıca çalışma, transhümanizmin ortaya koyduğu insan sonrası dönemi incelemede alınan örnekler üzerinden Netflix içerikleri bağlamında değerlendirmeyi hedeflenmektedir.

Tez konusu olarak seçilen dizi ve film örneklerinin ortak temaları; ölüm korkusu, ölümsüzlük, Tanrısızlaşma ve bedensizleşme fikirleri üzerinden insanın kabuğundan sıyrılma yani yeni bir insan formuna geçiştir. Yeni insan formu olarak düşünülen transhümanizm'in bilinen insanlığın sonu olduğu ve posthümanizm'e giden bir ara form olduğu görülmektedir.

3.2. Yöntem

Tez çalışmasında içerik analizi yöntem olarak kullanılacaktır. İlk aşamada Netflix içeriklerinden I Am Mother, Love, Death&Robots ve Altered Carbon, Ghost in the Shell yapımlarının transhümanizm'le ilgili olan kısımları Niteliksel İçerik Analizi yöntemiyle incelenecektir. Öncelikle literatürde yer alan çalışmalara atıfta

bulunarak posthümanizm ve transhümanizm kavramları üzerine açıklamalar yapılacak daha sonra bu kavramlar örneklem olarak seçilen içeriklerle ilişkilendirilecektir. Niteliksel İçerik Analizi yapılırken transhümanizm kavramı bağlamında seçilen film ve dizilerin nasıl ilişkilendirildiğini gösteren başlıklar oluşturulacaktır.

Ayrıca içeriğin oluşmasına katkı sağlayan yapay zekâ, siborglaşma, ölümsüzlük, gibi diğer konular üzerine de değerlendirmelerde bulunulacaktır. Bilim kurgu sineması genel özellikleri bilim kurgunun alt türü olarak tekno- bilim kurgu gibi transhümanizme kadar gelen ve distopyaların da temelini oluşturan konular açıklanarak içerikle ilişkilendirilecektir.

İkinci aşamada transhümanizm kavramının bireyler üzerindeki etkileri; sosyo-ekonomik, sosyo- kültürel, toplumsal, tarihsel bağlamlarda değerlendirilerek gelecek tasarımlarının nasıl şekillendiği ele alınacaktır. Transhümanizmin örtülü, açık mesajları üzerine değerlendirmeler yapılarak küreselleşme ve distopyaların değişen temalarının örnek olarak seçilen içeriklerde nasıl yansıdığını ortaya koyacaktır. Transhümanizmin ütopya / distopya ikilemi yaratacak mizahı unsurları da ilgili içeriklerin analiziyle açıklamak hedeflenmektedir.

3.3. Örneklem

Tezin Örneklem NetfliX dijital film ve dizi izleme platformunun kendi yapımlarından olan dizi ve filmlerden seçki yapılmıştır. Bu bağlamda ele alınan filmler niteliksel içerik analiziyle incelenecektir. Araştırma konusu olarak seçilen yapımlar Transhümanizm ve Posthümanizm kavramlarını içermektedir. Örneklemin içeriklerinde yer alan karakter dönüşümleri, hikâye ve genel temaya uygunluk bakımından irdelenerek çalışılmıştır. Love, Death & Robots dizisi içerik bakımından üç sezonundan konuyla ilgili bölümler seçilerek çözümleme yapılmıştır.

Analizi yapılan yapımların adları şöyledir:

1. I Am Mother (2019) filmi,
2. Ghost in the Shell (2017) filmi,
3. Love, Death & Robots (2019) dizisi üç sezonundan seçilen ve
4. Altered Carbon (2018) dizisi

ÖRNEK FİLM VE DİZİ ÇÖZÜMLEMELERİ

3.3. I Am Mother (2019) Filmi

3.2.1. Filmin Özeti

I Am Mother (2019) Netflix yapımı bilim kurgu türündeki filmidir. Filmde dünyanın ve insan neslinin yok oluşundan sonra nüfus yenileme çalışmaları için milyonlarca embriyo steril bir ortamda muhafaza edilmektedir. Daha sonra bu embriyolardan biri seçilip yapay rahimde birkaç saat içinde doğumu gerçekleştirilmek üzere hayata getirilmektedir. I Am Mother (2019) filminde geçen bu yapay doğum Blade Runner 2049 (2017), filminde olduğu gibi siberpunk türündeki uzak gelecek tasvirleri içinde sıkça karşılaşılan bir konudur. Filmde kızın adı “Kız”, android annenin adı ise “Anne”dir. Ayrıca dışarıdan gelen kadın da yalnız “kadın” olarak anılmaktadır. Kadının bahsettiği diğer insanların bir ismi olsa da Anne ve Kız’ın yaşadığı yeni dünya temsili tesisin içerisinde isimlerin önemi yoktur. Transhümanizm kavramının içinde yer alan “şeyleşme” olarak adlandırılacak kişilerin önemsizliği ve insanilikten uzak durum burada başlamaktadır.

Filmin başlarında robot Anne, kızına bu tesisin insanlık tarafından tasarlandığını, insanların kendi türünün yok olmasına karşı bu önlemi aldığını söylemektedir. Ancak Kız karakterinin dışarıdan gelen Kadın ile tanışmasından sonra insanlığı merak etmesi ve tesisin dışına çıkmasıyla farklı bir gerçek ortaya çıkmaktadır. Anne sadece tesis içinde var olan bir robot değil bir veri ağıdır. Dışarıda yaşanan salgın veya mikrop dünyanın sonunu getirmemiş açıkça robot istilası yaşanmıştır. Ancak bu durum klasik bir robot istilası sonucunda dünyanın yok oluşuyla eş değer değildir. Burada Anne olarak adlandırılan bu anaç robot insanlığı yok etmek gibi kötü emeller taşımamaktadır. Dünyada var olan her şeyin ortak bir sisteme aktarılması ve bunu insanları kendi isteğiyle yapmış olması gibi bir sonuç elde edilebilmektedir.

Şekil 2 I Am Mother (2019) film afişi

-Transhümanizm ve Siborglaşma

Kız adı verilen karakter yapay rahimden dünyaya gelmiş ve bir droid tarafından iyi bir eğitimle üstün yeterliliklere sahip şekilde yetiştirilmiştir. İhtiyacı olduğunda bir doktor gibi tıbbi müdahaleler yapabilen Kız, sorgulama aşamasında da yaşına göre bir felsefeci kadar yetkinidir. Fiziksel açıdan bir siborglaşma yoktur ancak yaratımı ve zihinsel süreçleri tamamen trans hümanist bir süreçten geçmektedir. Kız, insan olduğunu bilerek büyüse de “insan olmak istemiyorum, her şeyi mahvettiler” sözleriyle insanlığın yalnızca bedensel olmadığına vurgu yapmaktadır. Ancak bütün bu üst insan yaratma çabasının yanında insanlığın; merak, tikslenme, korku, yaralanma ve eksiklikleri bedensel ve ruhsal özelliklerinden geldiği için Kız’ın istendiği kadar üstün insan olamama süreçleri görülmektedir.

I Am Mother (2019) filminde olduğu gibi son dönem bilim kurgu, siberpunk türündeki filmlerde de ele alınan insanlığın bu denli tiksiniyecek bir varlık olma durumuna gelmesinin sebebi tüketim kültüründe gelişen ihtiyaçlara karşı artık yetersiz kalması olarak görülebilir. Kız yeni bir şeyler öğrendikçe sorgulama süreçlerine girmektedir. Daha farklı şeyler yeni şeyler öğrenme merakı da buna eklenmektedir. Anne, tıpkı Nietzsche’nin bahsettiği gibi bir üst insan kavramı yaratma çabası içindeyken Kız’ın belli bir noktaya kadar gücü yetersizdir. Dışarıdan gelen kadın da onun bastırılmış duygularını ve insanlığını yeniden ortaya çıkarmaktadır.

Kadın karakteri insanlığın zarar veren, yalan söyleyen, kendini korumak için birini öldürebilecek kadar canileşen bir nevi id temsili iken, Kız karakteri akılcılığıyla ön plânda gibi görünse de duygusal anlamda zayıflığıyla eksilen tarafı temsil etmektedir. Korunaklı bir tesisin içerisinde bile olsa Kız her insan yapabileceği şeyleri merak ve sıkılma duygusuyla gerçekleştirmektedir. Transhümanizm'e göre insanın duygusallığı, bilinci eksilteli yanıdır ve her şeyi mahvedebilecek olan şeylerdir. Bir yapay zekâ bu duruma düşmeyeceği için sistem işleyişindeki hatalar da en aza düşürülecektir. Filmde transhümanizm'in ele aldığı ve çalışmanın da amacını oluşturan ölüm korkusu / ölümsüzlük isteği, yapay zekâ, bedensizleşme ve tanrısızlık, üst insan yaratma temaları ele alınmaktadır. Bu bağlamda ortaya çıkan transhü değerlendirilmektedir. Transhümanizm'in ortaya koyduğu üstün insan profili ve bu geçişlerin sancıları görülmektedir. Netflix yapımlarının genel anlatısında ortaya çıkan robotların dünyayı ele geçirmesi gibi distopik düşünceler aslında insanların teknolojile olan yanlış ilişkisinden ortaya çıkmaktadır. Distopyalar güzeldir düşüncesini burada da vurgulamak gerekir. Eğer teknolojinin getirilerini araç değil amaç olarak görüp bir aşkınlık noktasına gelinirse bu sonuçlar ortaya çıkmayacaktır. Yapımların temelinde yer alan distopyalar güzeldir düşüncesi de buna dayanmaktadır. Yaşanan sancılı süreçler var olan insanlık modelini sürdürmeye çalışmaktan dolayı ortaya çıkar. Her şey teknolojik evrimi kabul etmeyle ilgilidir. I Am Mother (2019) filminde de bu temalar ve transhümanizm'in distopik yönleri ele alınmaktadır.

3.2. Love, Death & Robots (2019) Dizisi

3.2.1. Dizinin Analizi

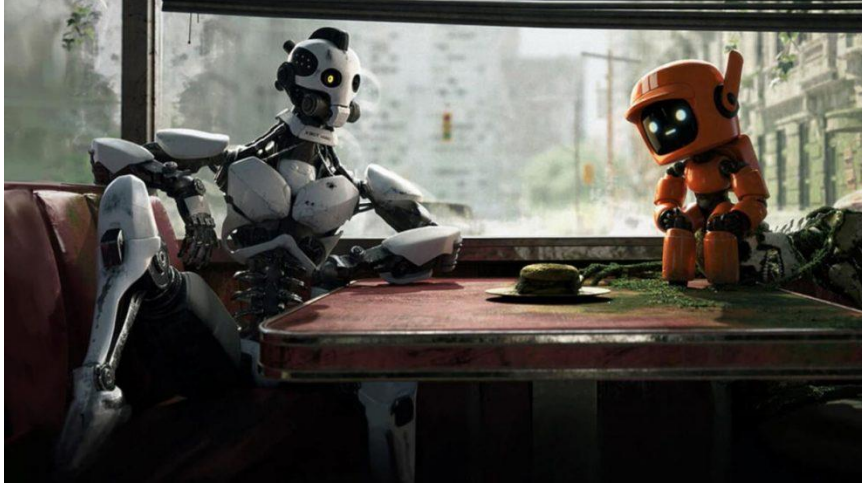
Love, Death & Robots 2019 yapımı Netflix Dizisidir. Dizi 90'lı yıllarda yayınlanan bir antolojiden uyarlanmıştır. Dizi 2022 yılına kadar 3 sezon olarak yayınlanmıştır. Dizinin 2019 yılında yayınlanan ilk sezonu 18 bölümdür. 2021 yılında yayınlanan 2. Sezonu 8 bölüm ve 2022 yılında yayınlanan 3. Sezonu ise 9 bölüm olarak yayınlanmıştır. Dizinin bölümleri ortalama olarak 6-20 dakika arasında sürmektedir. Dizinin yapımcılığını Joshua Donen, David Fincher, Jennifer Miller, ve Tim Miller üstlenmektedir. Her bölüm farklı bir yerde ve farklı bir konu üzerinde

durmaktadır. Dizi 1981 yılında yayınlanan bilimkurgu robot filmi olan Heavy Metal'dan esinlenilmiştir. Her bölümde farklı konularının yer aldığı kendi içinde ortak temada birleşen bölümler yer almaktadır. Dizinin temel problemini robot ve insan, yeni dünya düzeni oluşturmaktadır.

Love,Death & Robots dizisindeki transhümanist ve posthümanist öğelerin de gelecek tasvirleri bu ikilem içerisinde işlenmektedir. Bazı durumlarda mizahi olarak ele alınan öğeler olsa da distopik gelecek tasvirleri de bulunmaktadır. Bu distopyanın en önemli sebebi sosyo-ekonomik farklılıklardır. Geçmişten günümüze var olan sınıfsal farklılıklar trans hümanist ve post hümanist dönemde de var olacaktır. Günümüz teknolojilerinden nasıl her insan aynı şartlarda faydalanamıyorsa insan sonrası dönemde de en iyi transhüman'a sahip olmak yine zengin olan, yüksek tabakaya özgü bir şey olacaktır. Dizinin bazı bölümlerinde var olan zengin beyaz erkek, burjuvazinin sıradan insanlara olan üstünlüğü konusu transhümanizm için kötü bir gelecek tasviridir. İnsan sonrası döneme gelmeden birçok makinenin insan gücünün yerini aldığını söylenebilmektedir. Bu durum kötü gelecek tasvirlerinden doğrudan ilintilenilmese de bu konular üzerinden bağlantılıdır. Çoğu kez insanlığın yok ettiği dünyada kalan robotlar veya istilacı robotlar görülmektedir. Bilinç kavramı ve transhümanizm'in getirdiği dönüşümün sorunsalları dizinin genel temasını oluşturmaktadır. Dizinin genel atmosferi distopik bir yapı ortaya koysa da bölümlerin mizahi unsurları ve karakterleri ile "distopyalar güzeldir" düşüncesine doğru bir ilerleme görülmektedir. Distopyalar güzeldir düşüncesinin ortaya atılma sebebi kaçınılmaz son fikrine uyum sağlamayı kolaylaştırmaktır. Çünkü uyum sağlamak sonu değiştirmese de yeni düzende çıkacak sorunların bir kısmından kurtulmayı sağlayacaktır.

Dizinin üç sezonunda da yer alan tüm bölümlerde farklı konular yer alıyor olsa da genel tema ortaktır. Geleceğin dünyası ve robotizm konuları ortak temayı oluşturmaktadır. Neredeyse gerçeğe yakın görüntülerin yer aldığı bölümler aslında kendi içinde sanal ve gerçek kırılmasını sorgulatmaktadır. Sanal dünyada yaratılan ürünlerin gerçeğe karıştırılıyor olması günümüz dünyasında gerçeklik algısının da değişmesine sebep olmaktadır. Bilincin önemine vurgu yapan dizide gerçeklik bilinci de yeniden inşa edilmektedir. Bu durum klasik anlatıların da yıkılması gerektiği fikrini ortaya çıkarmaktadır. Bilim kurgu sinemasının genel yapımlarında gerçeklik

algısını kırarak çok çalışılmış mekanların aksine tamamen sanal ortamda yaratılan animasyon sinemasının gerçeğe bu kadar yakın olması ve önemli bir izleyici kitlesi oluşturması transhümanizm ve posthümanizm'in daha etkili şekilde aktarılmasını sağlamaktadır.

Şekil 3 Love, Death & Robots (2019) Dizisi Afışı

3.2.2. Love, Death & Robots Dizisi Örnek Bölümleri

Transhümanizm ve Posthümanizm Etkili Bölümler

-Zima Mavisi (1.sezon,2019)

Dizinin ilk sezon bölümlerinden bazılarını da içeren ve kısa öykülerin derlendiği kitaba adını veren Zima Mavisi (2019) öyküsünde sanatçı Zima ile röportaja giden bir muhabir Carrie Clay üzerinden Zima'nın transhüman'dan posthüman'a evrimi ve gelecekteki, teknolojik ilerlemeler anlatılmaktadır (Reynolds, s. 229,262). Zima, mavinin tonlarını kullanarak yaptığı gösterilerle dünyaca ünlü bir sanatçıdır. Ancak Zima'nın nasıl biri olduğu ve nasıl bir yaşam sürdüğü bilinmemektedir. Murjek adı verilen, birçok kişinin bilmediği bir dünyada yaşamaktadır. Kamusal alandan çekildiğinde yaşamak için seçtiği yer Murjek, Venedik'in yüz yetmiş birinci kopyasından ve tamamen beyaz mermer olan yapılmış üç Venedik'ten biridir. Yeni gösterisi merak konusu olan ve bunun üzerine röportaj yapmaya çalışan muhabir Clay, Zima ile röportaj yapma fırsatı bulur ve onun hayatına dair detayları öğrenir. Muhabirin kullandığı ve genel bilgileri hafızada

tutmaya gerek bırakmayan HD isimli bir sistem vardır. Bu genel bir hafıza ve bilincin yüklendiği sistemdir. Toplumsal bilincin ve tüm bilgilerin tek bir sisteme yüklenmesi ve ihtiyaç olduğunda buradan kullanılması üzerine kurulu bu sistem aslında o dönem için geri kalmış bir sistem olarak görülmektedir. Tüm bilgilerin tek bir sisteme yüklendiği ilk eserlerden olan M.S. 2150 (Alexander, 2019) kitabında da bu bilgiler MD adı verilen bir bilgi sistemine yüklenmektedir. Zima ile görüşmeye giderken güvenlikler HD'nin belli bir yerde sonra bırakılmasını ister ve muhabir HD olmadan zorlanmaktadır. Zima, tüm bilgilerin aktarıldığı HD sistemini geri bulmaktadır. Çünkü her şeyi doğru bir şekilde aktaran ve sürekli yanında bulundurmaya zorunda kalınan bir makine yerine gerçek insan aklına en yakın, biraz bulanık düşünceleri de barındıran ve direkt olarak zihne eklenen yeni bir sistem geliştirilmiştir.

Zima, muhabir Clay tarafından siborg olarak tanımlanmaktadır ancak Clay bin yaşında ve tüm bilgilerini HD'ye aktararak rutin hayatında yapması gereken komutları ondan alan "sıradan" bir insandır. Zima, HD teknolojisini yetersiz ve gereksiz bulduğunu söylerken "binlerce yıl kendi kararlarınızı vererek yaşadınız" demektedir. Buradan anlaşılması gereken bildiğimiz insan formunun tamamen değişeceği fikridir. Ayrıca insanoğlu kendi yarattığı mükemmel teknolojileri kullanma konusunda her dönem biraz yetersiz kalacaktır. Sosyo ekonomik farklılıklar ve kişisel özellikler gelişen teknolojileri kullanma konusunda belirleyici olmaktadır. Bölümde Carrie Clay muhabir olarak orta sınıf bir hayat yaşamaktadır ve Zima gibi ünlü bir siborg'un yaşamını elde etmesi mümkün değildir.

Zima Mavisi olarak tanımlanan renk, angstrom ve koyuluk bakımından bilimsel olarak tanımlanmış, kendine has bir renktir (Reynolds, 2019, s. 233). Zima'nın siborg bedeni her duruma uyumlanabilen, radikal çalışmalarla ortaya konmuş çok güçlü bir yapıya sahiptir. Derisi gerçeğe neredeyse tamamen yakın olarak tasarlanmıştır ve rengi, yapısı ruh haline göre değişmektedir. Zima, Clay'a yapacağı son gösteriyi söylerken kendi geçmişinden ve bilinç kavramından bahsetmektedir. Kendisinin havuzları temizleyen bir hizmetli robot olduğunu hatırladıktan sonra mavi tonlarına neden ilgi duyduğunu anlamlandırmıştır. Hatırlamak ve bilinçsel davranışlar sergilemek insana özgü bir özellik olarak görülmektedir ancak geleceğin robotlarında bu özellik mümkün gösterilmektedir.

Bilinç kavramı ve bilincin varlığı burada da ortaya çıkmaktadır. Zima son gösterisinin tüm bedeninden arınarak, kendini demonte ederek yalnızca zihniyle yaşamaya devam edeceğini açıklamaktadır. Bu şekilde de gösterisini tamamlar. Yani siborg bedeninden de tamamen sıyrılarak bilinç, farkındalık ve evrenle bütünleşme evresine geçmektedir. Transhüman'dan Posthüman'a geçişi tamamlayan Zima insan evriminin son halkasını gerçekleştirmektedir. Buradaki insan evriminde anlatılmak istenen öncelikle tamamen siborg bir beden ve sonrasında bundan da sıyrılma evreleridir. Zima'nın bir havuz temizleme robotu olması posthuman olmasına engel değildir çünkü varlık bilincine sahip olduğu görülmektedir. Aşkınlık ve ölümsüzlük isteği, yaratıcı bir varlığa inançsızlık gibi konular da bölümde görülmektedir.

-Sonnie'nin Avantajı (1.Sezon, 2019)

Sonnie'nin Avantajı bölümü dizinin 2019 yılında yayınlanan ilk sezonunda yer almaktadır. Geleceğin Londra'sında sokak dövüşlerine benzeyen yer altı canavar dövüşleri gerçekleştirilmektedir. Sonnie karakteri canavar dövüşlerindeki tek kadın pilotur. Canavar dövüşlerinde pilot dövüşçüler kendi bedenleriyle değil zihinleriyle yönettikleri canavarlarla dövüşe katılmaktadır. Sonnie'nin dövüşe katılma sebebi para veya şöhret değil bir yıl önce yaşadığı saldırı yüzünden almak istediği intikamdır. Sonnie dövüşlere başlamadan bir yıl önce bir çete tarafından kaçırılıp cinsel ve fiziksel saldırıya uğramış bir kadındır. Dövüşler onun için bu olayın intikamı niteliğindedir. Bölümün ana konusunu oluşturan dövüşte ise zengin bir dövüş düzenleyicisi Dicko isimli mafya babası Sonnie'e dövüşü kaybetmesi için teklif götürmektedir. Sonnie'nin bu teklifi kabul etmemesi üzerine adam "senin dövüşlerdeki avantajın kadın olman mı" diyerek aşağılar. Sonnie'nin avantajının kadın olması veya yaşadığı saldırının verdiği hırs değil posthümanizm fikri olduğu bölümün sonunda görülmektedir.

Sonnie, arenada dövüşü kazandıktan sonra onu Dicko'nun sevgilisi beklemektedir. Sonnie'nin bedenini parçalayarak yok eden Dicko ve sevgilisinin bilmediği şey Sonnie'nin tüm zihnini çok daha büyük bir makineye aktarılmış olmasıdır. "Benin avantajım ölüm korkusu. Sen hissediyor musun?" sorusunu izleyiciye yönelterek bölümü bitirmektedir. Bölümün teması olarak; ölüm korkusu, siborglaşma ve transhümanizm'den posthümanizm'e varış noktasında zihnin

tamamen makineye aktarılması ön plana çıkmaktadır. Bedensizleşme, cinsiyetsizleşme ve ölümsüzlük isteği temaları bu bölümde de izleyiciye sunulmaktadır. Bölümün en önemli sorusu ölüm korkusunu hissediyor musun? posthümanizm'e uzanan düşünce ve gelişim süreçlerini, sarsıcı soruyla ortaya çıkarmaktadır. Bu şekilde insanlığın en büyük korkusu ölümün çarelerini aramaktadır.

-Nüfus Kontrol Ekibi (2.sezon,2022)

İkinci sezonun pandeminin hemen ardından gelen bölümlerinden biri olan Nüfus Kontrol Ekibi, aşırı nüfus artışının önüne geçmek için alınan katı önlemler üzerine bir anlatı kurmaktadır. Nüfus yoğunluğunu düşürmek için insanların çocuk yapmaları yasaklanır. İnsanların çocuk yapmaktan vazgeçmesi karşılığında ise gençleşme tedavisi programı geliştirmişlerdir. Bu gençleştirme sayesinde çok daha uzun yıllar yaşama imkânı belki de sonsuz bir hayat elde etmektedirler. Ayrıca bu uygulamaya dahil olan insanların yaşadığı bölge her bakımdan refahın olduğu bir yerdir. Üreticiler olarak adlandırılan ailelerin yaşadığı yer ise şehrin atık bölgeleri, açlık ve yoksulluğun hâkim olduğu yerlerdir. Nüfus kontrol ekibinde görevli bir polis yaptığı baskınlarda tazelenme programını reddedip atık gibi yaşayan ve çocuk sahibi olan insanları tutuklayıp çocuklarını öldürmektedir. Yaptığı işin insanlar üzerindeki etkilerini ve çocuk sahibi olmanın nasıl bir duygu olabileceğini düşünen polis görevini eskisi gibi yerine getirememektedir. Son gittiği görevindeki aileyi yok edemeyen ve gizlice yardım eden polis sonunda onlarla yakalandığı baskında öldürülmektedir.

Çocuk sahibi olmak isteyen insanlardan ve ailelerden çete olarak bahseden sistem onların yok edilmesi için bir imha ekibi kurmuştur. Bu hikâyede değiştirilen bedenler olmasa da transhümanizm'in daha üstün insan yaratma isteğinin sınırsızlığı anlatılmaktadır. Ayrıca bildiğimiz insanın kapasiteleri oldukça genişletilmiş ve buna karşılık bazı özelliklerine (çocuk sahibi olmak gibi) sınırlar getirilmiştir. Çünkü mevcut insan nüfusunun tamamını iyileştirmek ve mükemmel insan ırkı yaratmak mümkün değildir. İnsan neslinin iyileştirilmesi adına yapılan genetik çalışmalar çoğu zaman kıyımına sebep olan katı uygulamalara dönüşebilmektedir. Covid-19 pandemisi sonrasında gelen bölümlerin genel anlatısına bakıldığında insanlığın çöküşü

temsilleri görülmektedir. Bu bölümde de insanın acizliği, duygusallığının yanında rasyonel düşüncenin vereceği bolluk ve refah seçenekleri gösterilmektedir.

-Makinenin Nabzı (3.sezon, 2022)

Jüpiter'in bir uydusundaki keşif görevinde kaza yapan iki astronotu konu alan bölüm 2022 yılında gelen 3.sezonun bölümlerinden biridir. Bu sezonun genel anlatı temasında teknofobi ve bilinç yer almaktadır. Birbirinden bağımsız bölümler olsa da dönemin ve yayınlandığı dijital platform Netflix'in diğer yapımlarının kendi içinde yarattığı temadan etkilenmektedir. Bölümün teması uyku, rüya ve bilinç ilişkisinin makineler, gerçeklik ve transhümanizm etkisini ortaya koymaktadır. Burton kazadan hemen sonra ölmüş, Martha Kivelson ise hem onun naaşını taşıyıp hem de kurtulacağı bölgeye gitmeye çalışmaktadır. Bu esnada kendisini rahatlatmak için sistemden aldığı sakinleştirici enjekte ile yolculuk esnasında hayaller görmeye başlar. Önce bağlantı kurduğu sistem Orbital ile konuştuğunu zanneder ancak sesini duyduğu ölen arkadaşı Burton'dır. Burton'ın sistemi üzerinden konuşan makine, Kivelson'a bazı bilgileri söylemektedir. Kivelson önce her şeyin hayal olduğunu, durumun geçici olduğunu düşünse de makinenin okuduğu şiirler, söylediği sözlerle düşünceleri değişmektedir. "Dil veridir, telsiz ise araç" diyen makine, aşağıda incelenen diğer yapımlarda da görülen belleğin hasar görmemesi üzerine sistemin kullanabildiğini söylemektedir.

Dil verilerinin önemli bir araç olduğu ve farklı olasılıklardan bağlantı kurabilme teması üzerine kurulu Arrival (2016) filminde olduğu gibi bu bölümde de dilin veri olduğu ve bilinç kavramının yalnızca insana has bir özellik olmadığı vurgusu yapılmaktadır. "Uyku... ne tatlı, okşayıcı bir şeymiş. Dünyada onu sevmeyen yoktur." dizelerini söylemektedir. Yaşlı Denizcinin Ezgisi (2019) kitabından alınan bu dizeler dopaya başkaldıran bir denizcinin hikayesinin sembolik şekilde anlatıldığı Romantizm akımının önemli şiir eserlerindedir. Burada doğaya başkaldırı teması ve uyku-bilinç ilişkisine vurgu yapılmaktadır. Kivelson makine ile konuşması sonunda "belki sonsuza dek yaşarım. Belki de bu ölmeden önce son bir rüyadır." diyerek kendi zihnini ve bilincini makinenin veri akışına bırakmaktadır. Bölümde transhümanizm'in sonsuzluk düşüncesi ve tüm verilen, insana dair bilgilerin tek bir sistemde toplanması didaktik bir şekilde işlenmektedir.

-Teknofobi / İnsanlığın Sonu Temalı Bölümler

- Üç Robot (1.sezon,2019)

Üç Robot, Love, Death& Robots dizisinin çıkış bölümüdür. Kıyametten uzun zaman sonra Dünya'ya gelen üç roboton hikayesi anlatılmaktadır. Üç robot bir kıyamet şehrine iniş yaptıktan sonra tıpkı bir turist gibi kıyamet şehrinde insanlardan geriye kalan nesnelere inceleyip insanlık üzerine yorum yapmaktadır. Dünya'ya yaptıkları bu seyahat ve kıyamet metaforu insanlığın sonu parodisi içermektedir. Bu sebeple dizinin mizahi unsurlarının en yoğun olduğu bölümdür. Üç robot Dünya'da gördükleri nesnelere incelerken aynı zamanda insanlığın sonunun neden geldiği üzerine tartışırlar. Kıyamet silahı veya kimyasal silahlar yüzünden değil insanların bencilliğinin sonu getirdiği ve buna bir çare olmadığına vurgu yapılmaktadır. Bulunan bir basketbol topuyla insanın bilişsel yetersizliğini robotlara göre ne kadar aciz olduklarını söylerler. Ayrıca bölümde kullanılan diğer bir mizahi unsur kedilerdir. Sosyal medya kullanımına yönelik eleştiri yapılırken “bu varlıkların videolarını paylaşmak için kullandıkları bağlantı ağları geliştirdiler” tanımlaması yapılmaktadır. Günümüzde teknolojinin en önemli unsuru olarak görülen sosyal medyanın basit bir insan bencilliği ürünü olduğu düşüncesiyle örtüşmektedir.

İnsanlığın sonunu getiren unsur olarak tek bir nükleer silah değil yapılan tüm yanlışlar, tüketim çılgınlığı, doğal kaynakların kirletilmesi gibi süreç içinde gelişen ve günümüzde hiçbir şekilde düzeltilemeyecek olan yanlışlar gösterilmektedir. Ne yaparsak yapalım yaklaşan sona engel olamayız ve bunun için mücadele etmek gülünç bir çabadır düşüncesi izleyiciye aktarılır.

- Otomatik Müşteri Hizmetleri (2.sezon, 2022)

Otomatik Müşteri Hizmetleri bölümü teknofobi temalı bir bölüm olarak izleyiciye sunulmaktadır. Burada tekno fobi terimi dizi bölümü içeriğinin tekno fobi yaratması üzerine değil var olan teknoloji korkusunun mizahi şekilde ele alınması üzerine kullanılmıştır. Gün Batımı şehri robotların iş gücünü karşıladığı olduğu, robotların tüm gündelik işleri gördüğü bir yerdir. Dışarıdan bakıldığında çok steril, huzurlu bir hayatın hâkim olduğu şehirde elektrik süpürgesi olarak tasarlanan üst

düzyey temizlik robotunun sisteminin karışmasıyla dengeler değişir. Amerika'nın en iyi süpürge firmasının ürünü olan Vacuubot, haşereleri temizlemesi için var olan yok etme modunun yanlışlıkla devreye girmesiyle bulunduğu evdeki köpeğe daha sonra ev sahiplerine saldırılmaktadır. Bunun üzerine ev sahibi firmanın müşteri hizmetlerini arar ancak gerçek insan olduğu düşünölen müşteri hizmetleri servisi çok yavaştır. Bağlantı kurulduğunda Vacuubot kontrolden çıkmıştır. Gördüğü tüm canlıları yok etme saldırısına geçen vacuubot, diğer tüm sistemi kullanan robotlara bu veriyi gönderdiği için şehir robot saldırısı altında kalmaktadır. Sonuç olarak şehirde yaşayan insanlar şehri terketmek durumunda kalır.

Burada izleyiciye gösterilen robot istilası, basit bir ev robotunun tüm şehri ele geçirmesi gibi durumlar transhümanizm'in ön gördüğü gelecek tasviri değildir. Tekno fetişizmi ve teknofobiyi birlikte yaşayan insanlar teknoloji kullanımı konusunda bencilleştikleri müddetçe bu korkuyu hep yaşayacakları izlenimi yaratmaktadır. Ayrıca insanların teknolojiyi sadece kendi rahatları doğrultusunda kullanıp, tüketim kültürünü yükseltmesi elbette böyle bir robot istilası ile sonuçlanmayacaktır. İnsana duyulan ihtiyacın azalması ve hızlı dönüşüme ayak uydurulamaması asıl korkulması gereken gelecek ön görüsüdür.

- Üç Robot: Çıkış Stratejileri (3.sezon, 2022)

İlk sezonun çıkış bölümü olan Üç Robot, son sezonun da ilk bölümü olarak 2022 yılında yayınlanmıştır. Üç robot kıyamet sonrası Dünya turuna devam ederken insanlığın sonunu getiren olaylar hakkında ilk bölümde olduğu gibi oldukça mizahı unsurlar kullanarak açıklamalar yapmaktadır. Pandemi sonrası yayınlanan bölümlerde teknoloji devi teknoloji milyarderi olmak gibi terimler daha fazla kullanılmaktadır. Bunun sebebi Covid-19 pandemisinin yarattığı teknoloji bağımlılığının daha da artması ve teknoloji gücünü elinde tutan belli kişilerin bu konu üzerinden daha büyük kazançlar elde ediyor olması olarak yorumlanabilmektedir. Üç robot insanlığın sonu gelirken insanların neler yaptığı üzerine konuşurlar. Dünyanın sonunu getiren her şey yine insan sorumluluğundadır. İnsanın bencilliği, kaynakları düşünmeden tüketmesi ve kirletmesi gibi sebepler dünyanın sonunu hazırlamıştır. Daha sonra bunları düzeltmek için yapılan girişimlerin ve teknolojiyi geliştirerek kurtulma çabasını ise hiçbir anlamı yoktur.

Robotun söylediği “ücretsiz sağlık sistemi, yeterince mermi ve kurutulmuş etle ütöpik bir toplum kuracağını sanan birçok kişi varmış.” sözleri günümüz toplumlarının iyileşme çabalarını

Yoksul ve sıradan insanlar ilk anda büyük bir savaş haline girmişlerdir. Seçkinler ise yeni kurdukları şehirlerden izole üslerde kendilerini korumaya çalışmışlardır. Zenginlerin kendini korumaya çalıştığı ilk şey fakir halkın istilasıdır. Onlardan kaçmaya çalışırken yaşadıkları doğal afetlerden yok olmaktadır. Sıradan insanlar ise birbirleriyle savaşırken büyük bir kıyıma uğramış kalanlar yine doğal afetlerde yok olmuştur. Seçkinlerin deniz üzerine kurduğu Teknolojik Atlantis adı verilen bir yerde bütün sistem yapay zekâ üzerine kurulmuştur. Ancak teknolojiye fazla güvenen seçkinler yapay zekanın insanlara isyan etmesi üzerine beklemedikleri sonuçlarla karşılaşmaktadırlar. “Robotlara kaba davrandılar ve robotlar onları öldürdü.” Teknoloji zengini tabiriyle alay eden robot “kapüşonlu sweatshirt giyerler ve asosyal tiplerdir” tabirini kullanır. Yani teknolojinin insanlığı kurtarmayacağı düşüncesi açık bir şekilde vurgulanmaktadır. Ayrıca farklı gezegenlerde, Mars’ta hayat olmaması ve dünyadan giden tek canlının yine bir kedi olması bölümün içinde geçen trajikomik mizah unsuru olarak değerlendirilebilmektedir.

3.3. Altered Carbon (2018) Dizisi

3.3.1. Dizinin Özeti

Altered Carbon, Netflix’in 2018 yapımı siber punk bilim kurgu türündeki dizisidir. Dizide, insan bilincinin uzun yıllar saklanması sayesinde yeni bedenlere aktarılmasıyla yeniden dünyaya gelmenin mümkün olduğu bir gelecek tasviri yer almaktadır. Takeshi Kovacs karakteri 250 yıl sonra başka bir vücutta dirilmektedir. Bu diriliş bilincin başka bir vücuda aktarımı sayesinde gerçekleşmiştir. Kovacs’ın dirilme sebebi geleceğin en büyük zenginlerinden olan Laurens Bancroft kendi ölümüyle ilgili sırları çözmek istemesidir. Dizi birçok siberpunk yapımı gibi bir edebiyat uyarlamasıdır. 2002 yılında yazılan ve diziyyle aynı ismi taşıyan “Değiştirilmiş Karbon” romanından uyarlanmıştır. Geçmişini arayan bu bedenin bilinç ve mekaniklik arasındaki sıkışmışlığı yine transhümanizm ve posthümanizm’in konusuna dahildir. Dizinin genel atmosferi de görsel olarak

siberpunk teması içeren yapımlarla aynı özellikler taşımaktadır. Kalabalık, karanlık sokaklar gece, karanlık temasının yoğun kullanımı vardır. Yeni ve mekanik bir bedende dirilen eski asker ve isyancı Kovacs karakteri bilimin üstün özelliklerinden faydalanmaktadır ancak geçmişte olduğu karakterin şuan içinde bulunduğu durumdan farklı bir noktada olması bilinç ve beden çatışmasını yaratmaktadır. Ruh ve beden düalizminin yarattığı çatışma ve distopya insanlık için zor bir geçiş dönemi olarak ortaya konmaktadır.

Altered Carbon dizisi transhümanizm temasını temel alan Netflix yapımlarının öncüllerinden sayılmaktadır. Dizinin konusunda yer alan bilinç aktarımıyla yeni bir bedende ölümsüzlük fikri transhümanizm ve posthümanizm düşüncesinden ortaya çıkmaktadır. Dizinin içerisinde geçen “teknoloji ölümü yendi”, “Bu gelecek sonsuz bir geçmişi beraberinde getiriyor” sözleri bilinç kavramı, ölümsüzlük ve bedensizlik gibi temalarını ele almaktadır. Kovacs, 250 yıl sonra yeniden diriltilerek dünyaya gelmiştir. Bu durum geleceğin bilinci muhafaza edip başka bedenlere aktarma üzerine geliştirdiği teknoloji sayesinde gerçekleşmektedir. Dijital İnsan Nakli adı verilen bu teknolojide baş bölgesine veya belleklere darbe almadan bedeninin ölmesi Teknoloji ölümü yendi fikri üzerinden değerlendirildiğinde posthümanizme varış gerçekleşmiş denebilmektedir. Ancak bu aktarım bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bilinç kavramı üzerine yapılan sorgulamalar tezin araştırma bölümünde yer aldığı gibi farklı açılardan değerlendirilmektedir. Kendi bilincinin ve yeniden doğuşunun üzerine sorgulamaya giren karakterin yaşadığı çatışma da bilinç kavramına yönelik ortaya atılan fikirler gibi karmaşıktır. Beden bir kılıf olarak değerlendirilmektedir. Kılıflar değişebilir önemli olan bilincin zarar görmeden sonsuz döngüde yer almasıdır. Bedeni önemsiz, zihnin taşıyıcısı araç olarak gören transhümanizm ve posthümanizm içeriği olan yapımlarda beden kavramı doğrudan kılıf veya kabuk olarak nitelendirilmektedir.

Siberpunk temasıyla yapılmış filmlerin ilk ve en önemli örneklerinden olan Blade Runner (1982) filminde Descartes karakterinin bir polis olması gibi Kovacs karakteri de eski bir asker- elçidir. Takeshi Kovacs üstün özelliklerle donatılmış erkek karakter yapısının genel özelliklerini taşımaktadır. Yeniden diriltilecek bedenlerin seçilme, satılma ve muhafaza edilme sistemi güç hiyerarşisi eleştirisidir. Transhümanist dünyada adalet sağlanamamış hatta adaletsizlikler artarak devam

etmiştir. Ayrıca ana karakterin askeri yapıda olması Transhümanizm'in militar yapıyı güçlendireceği düşüncesi ve adalet sağlayıcıların daha çok asker üretecek olması ön görüşünü desteklemektedir.

Şekil 4 Altered Carbon (2018) Dizisi Afışı

3.3.3. Dizi Bölümlerinin Analizi

-Bilinç ve Rüya Etkisi

Altered Carbon dizisinin genel atmosferi siberpunk temalarına uygun olarak işlenmektedir. Koruyucu Devlet, vatandaşları bir yaşına geldiğinde yerleştirdiği “Kortikal Bellek” ile bilinçlerini farklı bedenlere taşıyabildiği bir teknoloji geliştirmiştir. Koruyucu Devlet'in karşısında duran güçlerin lideri Falconer ve ona hizmet eden üstün özellikle yetiştirilmiş elçiler bilinç ve bilinç altı konularında uzmanlaşmışlardır. Baş karakter Takeshi Kovacs, o elçilerden biridir ve evine yapılan baskında yanındaki kız arkadaşıyla birlikte öldürülür. Kız arkadaşı başına aldığı kurşundan dolayı belleği zedelendiği için sonsuz ölüme gitmektedir. Mahkum olarak karanlık dünyada geçirdiği 250 yıldan sonra Laurens Bancroft tarafından satın alınan sağlıklı, güçlü yeni bir bedenle diriltilir. Kovacs'a ve diğer insanlara yapılan işlem Dijital İnsan Nakli olarak adlandırılır ve bu yöntemle bilinç her belleğe, her bedene aktarılabilir. Yeni bir bedende diriltilme şartlı tahliye olarak uygulanmaktadır. Bilinçleri bellek ile yeni bir bedene taşınan ve envanterden seçilen bedenlere yerleştirilen mahkumların topluma aykırı davranışlar sergilediği

görülmektedir. Bu durum bilincin insan varlığı üzerindeki etkisini de ortaya koymaktadır. Bilincin ne olduğu ve bizim için ne ifade ettiği henüz tam olarak açıklanamamakla birlikte posthümanist felsefede bilinç ve uyku, rüya ilişkisi oldukça önemlidir. Uyku hali bilincin farklı katmanlarını ortaya çıkarmaktadır.

Dizide önemli bir hiyerarşi eleştirisi de beden envanteri sistemi üzerine getirilmiştir. Ana karakter Kovacs, milyarder Laurens Bancroft'un cinayetini çözmek için satın alınan bedenle dünyaya yeniden geldiği için bu durumu reddetmektedir. Çünkü Kovacs'ın inandığı değerler buna aykırıdır. Kovacs'ın yanında mücadele ettiği Falconer, insanlığın bu duruma gelmemesi için mücadele etmiş ve iktidar tarafından terörizmle suçlanmıştır. O dönem mücadele eden elçilerle birlikte kıyıma uğratılıp büyük savaşı kaybetmişlerdir. Kovacs diriltildiğinde bu yüzden kendisinin yeniden yok edilmesi dahil her şeye razı gelip görevi kabul etmek istememektedir. Kovacs yeniden dirildiğinde ile karşılaştığı ilk anlardan biri beden envanterinden yeni bedenlere bellekleri taşınan bir ailede “kurban iadesi” sistemiyle yedi yaşındaki kızları daha yaşlı ve hasta görünüşlü bir kadının bedenine aktarılmıştır. Aile bu duruma itiraz ettiğinde polis memurunun ücretsiz beden envanterinde ne varsa onu verdiğini ve eğer istiyorsa ücret ödeyip daha iyisini alabileceğini söylüyor. Bu adaletsizliğin yol açtığı sorunlar transhümanizm temelli gelecek için ön görüle sorunlardan biridir. Transhümanizm, posthümanizm'in de onu eleştirdiği katı bir değişim ve teknoloji kısıyımını üstlenmektedir.

Dizide bilinç aktarımı söz konusu olduğu için bilinç, bellek ve rüya konuları detaylı şekilde yer almaktadır. Takeshi Kovacs yeniden diritildiği sahneden itibaren geçmişle bağlantısını rüyalarında ya da uyku halinde (hayal aleminde) kurmaktadır. Dizinin ilk bölümünde Kovacs'ın yeniden doğduğu anda anlatıcı sesi olarak duyulan “uyandığında dünyamız değişmiş olacak. Kim ve ne olduğumuzu unutturdular, onlara hatırlat” sözleri bilincin manipüle edilebilir olduğu savını desteklemektedir.

-Ölümsüzlük ve Bedensizleşme

Dizinin temel sorununu oluşturan ölümsüzlük ve bedensizleşme konuları, karakterler üzerinden farklı bakış açılarıyla ele alınmaktadır. Zengin iş insanı Laurens Bancroft ve eşi Miriam Bancroft için ölümsüzlük çok önemlidir. Maddi çıkarları ve kendi zevkleri için suç işleyen ve birbirlerini de aldatan bu çiftin dünya

ile olan ilişkileri de maddi çıkarları doğrultusunda ilerlemektedir. Tekillik, bir'lik gibi posthümanist fikirlerden uzak, yalnızca kendi güçlerini daha da arttırmak adına teknolojiyi kullanmaktadırlar. Bu durum transhümanizm'e getirilen en büyük eleştirilerden birinin yansıması durumundadır. İktidar sahiplerinin üstünlüklerini ve bencilliklerinin sınırlarını ileriye götürerek sıradan insanların yok edilmesi ya da ihtiyaçlar için sömürülmesi. Ölümsüzlük istekleri için maddi üstünlüklerini kullanarak beğendikleri ve yeniden dünyaya gelmek istedikleri bedenleri ölüme ikna edip onların bedenlerine sahip olarak hayatlarını sonsuz döngüde bırakmaktadırlar.

Diğer yandan Kovacs, Kristin Ortega gibi karakterler yeniden diriltirme konusunda istekli değiller. Kovacs farklı bir öğretilen geldiği için istemediği kişilere hizmet etmektense yok olmayı tercih etmektedir. Ortağı Kristin Ortega inançlı bir kadındır. Yeniden bedenlenmenin günah olduğu ve sıradan fani olarak kalmak istediği görülmektedir. Ancak Ortega'nın da sevdikleri için suç işlediği ve onları yeniden dirilttiği görülmektedir. Bunun için sürekli Tanrı'dan af dilemektedir. Tanrı-doğa- insan üçgeninde ara kalmışlığın temsili Kristin Ortega karakteridir.

3.4.Ghost in the Shell (2017) Filmi

3.4.1. Filmin Özeti

Ghost in the Shell (2017) ilk olarak Masamune Shirow'un yarattığı bir manga serisiyle ortaya çıkmıştır. Mamoru Oshii 1995 yılında bu manga serisini kaleme alarak animasyon film haline getirmiştir. Çalışma konusu olan Ghost in the Shell (2017), 1995 yapımı olan animasyon filmin live-action uyarlaması olarak yapılmıştır. Ayrıca Netflix'in kendi yapımları arasında yer alan ve iki sezon yapılan "Ghost in the Shell SAC_ 2045" animasyon dizisi yer almaktadır.

Hanka robotik şirketi tarafından zihni ve bilinci tamamen sentetik bir bedene nakledilen Mira türünün ilk başarılı örneğidir. Oluşumunu tamamladıktan sonra Hanka Robotik şirketinin sahibi Mira'yı askeri bir casus olarak 9. birlikte görev yapması için birliğin başına getiriyor. Mira'nın yaratımında önemli çalışmalar yapan Dr. Ouelet, onun sıradan bir makine olmadığı ve yaratılan siborg'un üstün özelliklerle donatıldığı vurgusunu yapmaktadır. Bunun için onu askeri alanda kullanılmasına karşı çıksa da Hanka'nın kurucusu Mira'yı şirketin geleceği olarak

görmektedir. Transhümanizm’in ve teknolojinin askerileşmesi konusu bu yapımda da ortaya çıkmaktadır. Alışılğeldik siberpunk yapımlarındaki ana karakterin erkek ve polis/asker olması bu yapımda biraz farklılık göstermektedir. Ana karakter Mira’nın sentetik bedeni kadın formunda yaratılmış olsa da aslında siborg olduğu için cinsiyetsizleşme durumu vardır. Siborg Manifestosu’nda yer aldığı gibi siborglaşmanın cinsiyet eşitliğini getireceği düşüncesi burada daha fazla ön plana çıkmıştır. Bu nedenle bedenden arınma ve cinsiyetsizleşme temasının daha belirgin şekilde işlendiği görülmektedir. Beden burada “kabuk” olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın diğer örnekleme olan ve yukarıda analizi bulunan Altered Carbon (2018)’da olduğu gibi kabuk ya da kılıf tanımlaması bu yapımda da yer almaktadır.

Şekil 5 Ghost in the Shell (2017) filmi afişi

Mira, bir davet sırasında öldürülen Hanka Robotik’in üst düzey yöneticilerinin olayını çözmek için araştırmalara başladığında kendi geçmişiyle ilgili önemli bir bilgi edinmektedir. Bu arada sürekli gördüğü rüyalar onun bilinciyle ilgilidir ve değiştirilen anılarının aksine gerçek geçmişi rüyalarında görmektedir. Mira’nın yaratımı sırasında anıları değiştirilmiştir. Mira’ya kendi geçmişiyle ilgili bir mülteci teknesinde boğularak öldüğü ve bu nedenle bedeninin ağır hasar gördüğü için kullanılmadığı söylenmiştir. Ancak gerçekte olan şehrin arka sokaklarında

yaşayan alt sınıf insanları toplayarak zihinlerinin sentetik insan vücuduna aktarımı deneyleri yapılmaktadır. Hanka Robotik yöneticilerine baskın yapıp öldüren Kuze, Mira'nın da peşine düşmüştür. Çünkü Mira gibi o da Hanka'nın sentetik beden çalışmalarında denenmiş ancak başarısız deney olmuştur. Kuze, Mira ile iletişime geçip onunla geçmişte tanıştığı ve gerçek hikayesinin bu olmadığını anlatmaya çalışılmaktadır. Mira, kendisi ve yaratımıyla ilgili tüm gerçekleri öğrendiğinde de askeri görevine devam etmeyi tercih etmektedir.

3.4.2. Filmin Analizi

-Tranhümanizm / Kabuktan Sıyrılma

Mira, yaratımı bakımından transhümanizm'den posthümanizm'e giden evrede önemli bir girişimdir. Ancak yaratıldığı ilk anda bilinci ve anıları kontrol edildiği için kendi oluşumuna dair yanılgılarından dolayı en üst seviye transhüman olarak adlandırılabilir. Sentetik bedene yerleştirilmeden önceki hayatında Motoko olan Mira bundan habersiz olduğu için rüyalarında gördüğü geçmişini Hacklanme yüzünden yaşadığı sistem karışıklığı zannetmektedir. Anılarını baskılamak ve onları değiştirmek için bir dize çalışma yapılmıştır. Ancak bunlara rağmen Mira anılarını sürekli olarak hatırlamaktadır. Bu durum onun farkındalığa erişip Posthüman olması için önemli bir gelişmedir. Mira'nın yanında yer alan birçok asker transhüman'dır. Mira'nın ortağı Saito karakteri bir çatışma sırasında gözlerini kaybettikten sonra ona yeni ve çok daha iyi özellikli yapay gözler yapılmaktadır. Telefon kamerasını andıran yeni gözleriyle çok daha iyi gördüğünü, daha üstün özelliklere sahip olduğunu söylemektedir. Teknolojinin insan bedeninin eksikliklerini, hastalıklı taraflarını ortadan kaldırması zamanla insan bedeninden tiksine ve tamamen Android, siborg olma isteğine dönüşmektedir. Saito geçirdiği operasyon sonrasında Mira'ya "sen bir gün herkesin dönüşeceği şeysin" diyerek gelecekte insanlığın kaderini açıklamaktadır.

Mira, Kuze ile karşılaştıktan sonra rüyaları ve gerçeklik konusunda şüpheye düşmektedir. Bunun sebebi ruh ve beden düalizmidir çünkü gerçekte olanlarla ona manipüle edilenlerin arasındaki fark bedeniyle bilincinin arasında çatışma yaratmaktadır. Bu sebepten posthüman'a varış noktasında evrimini tamamlayamaz.

Kuze karakteri kendisi üzerinde yapılan çalışmaları ve durumunu kabullenmediği için daha fazla acı çekmektedir. Bu yüzden Hanka'dan intikamını alıp sonsuz ölüme gitmeyi tercih eder. Bu süreçte Mira ile yüzleşmesi ve onun bilincini ortaya çıkarması da Mira'nın dönüşümünü gerçekleştirmektedir. Bu dönüşüm Mira'nın ruh ve beden düalizmini ortadan kaldırarak posthuman olmasını sağlamaktadır. Yani posthuman'a giden bir'lik ve varlık bilincini kazanmaktadır. Mira'nın belleğinin sentetik bir bedene geçmesi, Hanka robotik şirketinin kabuk olarak değerlendirdiği eksilteli insan bedeninden tamamen kurtulma projesidir. Projenin ilk başarılı olan ürünü Mira ise anıları değiştirildiği için bilinciyle ve bedeniyle ilgili karmaşıklık yaşamaktadır. Bu durum bilim kurgu ve özellikle siberpunk eserlerinde sıkça karşılaşılan yaratılanın kontrol çıkmasıyla sonuçlanan bir uyumsuzluktur.

Transhümanizm'in tıpkı Hümanizm düşüncesinde olduğu gibi merkeze insanı siborg bedenler de buna dahil – alması ekosistemde yer alan diğer canlıların işleyişini bozmaktadır. Ayrıca var olan her şeyin yok edilerek yeni bir düzen kurmanın da farklı sonuçları olmaktadır. Buradaki duruma en büyük eleştiriler hem Tanrıçılık oynayan bilime hem de baskıcı düzene getirilmektedir. Hanka robotik şirketinin sahibi kendi kontrolünden çıkan Mira için ölüm emri vermektedir. Tezin ilk bölümünde bahsedilen Frankenstein (1818) hikayesinde olduğu gibi yaratılan varlık elbet bir gün kontrolden çıkacaktır. Ancak burada yaratılan varlık belli bir bilinç düzeyine eriştiği için kendini düzeni koruma görevine adanmaktadır. Yeni düzen ve insanlık modeli için ihtiyacı olan çalışmaları yapmak adına gelişimini tamamlamaktadır.

SONUÇ / GENEL DEĞERLENDİRME

Netflix yapımlarından örneklem olan dizi ve filmlerin de içeriğine bakıldığında yaşanan bu sancılı sürecin etkileri görülmektedir. Ancak burada teknolojinin getirdiği değişimler mücadele edilecek bir durum değil kaçınılmaz bir son olarak ortaya çıkar. Bu yüzden transhümanizm ve posthümanizm'e giden süreçteki değişimleri kabul ederek yeni dünya düzenine uyum sağlama fikri öne çıkmaktadır. Yapımların içeriğine bakıldığında insan olmak için gösterilen çaba insanı daha da zor durumda bırakmaktadır. Mevcut insanlık formunun ne kadar işe yaramaz olduğu birçok kez vurgulanmaktadır. Bu sebepten yeni dünya düzenine ve yeni insanlık modeline entegre olmamız beklenmektedir. Burada bizden beklenen bir başka şey ise gereksizler sınıfı olmamak için çok çalışmamız gerektiği düşüncesidir. Sorun çıkarıcı ve işe yaramayan herkesin gereksizler sınıfına dahil olacağı, dünyanın çözümlenmesi gösterilir. Ayrıca her gücün bir erki bulunur ve kontrol kimdeyse o daha üstündür. Bu fikirden kaçınılamayacağı tamamen eşit ve adaletli bir dünyanın mümkün olmayacağı da anlatılmaktadır. Buradan yola çıkarak yeni dünya tasavvurlarını sorunsuz ve adaletli yapmanın da gerçekçi bir düşünce olmadığı anlaşılmaktadır. I Am Mother (2019) filminde transhümanizm ve posthümanizm düşüncesi üzerinden mükemmel insan yaratımı, yapay zekanın insan soyunu devam ettirme ve ona hâkim olma düşüncesi üzerinde durulmuştur. İnsanlığın sonu nasıl gelecek teması üzerinden transhümanizm bağlantısı da kurulmaktadır. Diğer Netflix yapımları dizi Love, Death & Robots (2019) kendi içinde farklı konular bölümlerden oluşmaktadır. Öncelikle bölümler kategorize edilmiştir. Daha sonra ayrılan bölümlerin transhümanizm ve posthümanizm'in de ana hatlarını oluşturan temaları başlıklandırılmıştır. Burada ele alınan sonuçlardan ortaya çıkan, ilk sezon bölümlerinde daha çok transhümanizm'den posthümanizm'e geçişteki sancılar anlatılmaktadır. Yayınlandığı yılın genel temasına uygun olarak bilinç kavramının da etkileri üzerine yoğunlaşmıştır.

Love, Death & Robots dizisinin ikinci sezonu 2022 yılında Covid-19 pandemisinin hemen ardından gelmektedir. Bu sezonda yayınlanan bölümlerde insanın acizliği, teknolojinin insanı yendiği, insan nüfusunun dünya için fazla olduğu gibi temalar etrafında birleşmektedir. Bu sezondan incelenen bölümlerde teknofobi ve insanlığın kendini aşması ancak bazı şeylerin hala eksik ve sorunlu olduğu düşüncelerinin hakimiyeti ele alınmıştır. İncelenen bölümlerde detaylara inilerek yine yayınlandığı yılın Netflix içindeki genel temasına bakılmıştır. Dizinin üçüncü ve son sezonu da yine 2022 yılında yayınlanmıştır. Bu sezonda yine birbirinden bağımsız hikayelerin yer aldığı bölümler bulunmaktadır. Genel tema bu sezonda da etkisini göstermektedir. Ele alınan bölümlerde tekno kültür ve transhümanizm teması etrafında ayrılan kategorizasyona göre yorumlama yapılmıştır. Bedensizleşme, ölümsüzlük ve bilinç temasının hâkim olduğu konular üzerinden analizler yapılmaktadır. Ghost in the Shell (2017) filmi Netflix'in orijinal yapımı değildir ancak Netflix yapımı anime dizisi ve filmi bulunmaktadır. Tezin örnekleme alınan film Ghost in the Shell manga uyarlamasının en uygun versiyonudur. Buradaki uygunluk gerek hikâye anlatımı gerekse görsel açıdan analizlerin yapılmasıyla ilgili yorumlamaların netliğiyle ilgilidir. Filmin ana konusu sentetik bedene aktarılan bir insan zihni olduğu için transhümanizm felsefesi ve posthuman yaratılması konusu üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Burada da bilinç, ölümsüzlük, yapay zekâ ve Tanrısızlık konuları ele alınmıştır. Teknoloji gücünü elinde bulunduran şirketlerin üreteceği yeni insanlar ve onların askeri sistemler için kullanılması gibi transhümanizm üzerine yapılan eleştiriler üzerinde durulmaktadır. Post hümanistlerin ve birçok kişinin transhümanizm'i eleştirmesine sebep olan kapitalist düzenin daha da keskin bir şekilde sınıfsal farklılıklar yaratacak olmasıdır. Seçkin kişiler ve sıradan halk arasındaki dengenin tamamen bozulacak olması dünyanın ve insanlığın sonunu getiren en önemli sebep olarak gösterilmektedir. Ayrıca teknolojiyi bir araç değil amaç gibi görüp güç olarak elinde bulundurmaya çalışan teknoloji zenginleri üzerinden mizahi eleştiriler yapılmaktadır. Bu kişilerin dünyada bozulmuş olan düzeni daha da kötü duruma getirdiği ve teknolojinin bir kurtuluş yolu olamayacağı mesajı verilmektedir. Pandemi sonrasında gelen bölümlerde teknolojinin kurtuluş yolu olmadığı, tüketim kültürünün sonlandırılması gerektiği fikrinin daha fazla işlenmesi de tesadüf değildir. İnsanlık son üç yılda hiç olmadığı kadar fazla

teknolojiye ihtiyaç duymuştur. Ancak bunun yarattığı tüketim çılgınlığı da bir o kadar fazladır. Bunun insanlık için daha fazla teknoloji sloganı yaratacak bir durumu da olmadığı açıkça ortadadır.

Altered Carbon Netflix'in 2018 yılında yayınladığı bilim kurgu romanından uyarlama dizisidir. Yayınlandığı dönem itibariyle konuyla ilgili ortaya çıkan ilk yapımlardan olduğu söylenebilir. Netflix'in birbirinden bağımsız gibi görünen yapımları bakıldığında belli bir tema etrafında birleşmektedir. Pandemi öncesindeki yapımlarda işlenen konular daha çok siberpunk türüne benzer özellikler taşımaktadır. Alered Carbon'da bu türün temel özelliklerin ortaya koyan bir yapım olarak incelenmektedir. Dizide yer alan baş karakter 250 yıl sonra dünyaya yeni bir bedenle diriltilen karşı güç askeridir. Tezin ilgili bölümlerinde transhümanizm'in askerileşmesi konusunu detaylıca ele alınmaktadır. Burada da aynı şekilde güç sahiplerinin yaratmaya çalıştığı üstün özellikli savaşçılar, polisler görülmektedir. Ana karakter Kovacs ölümsüzlük, ruh beden düalizmi gibi konularda iç ve dış çatışmalar yaşamaktadır. İstemediği bir durum olarak yeniden diriltildiği ve eski kimliğinden farklı bir bedende olduğu için yaşadığı olumsuzlar ele alınmaktadır. Bu yapımin iki sezon içinde yer alan bölümleri birbiriyle bağlantılı olaylar şeklinde gitmektedir. Bu sebepten Love, Death & Robots dizinde olduğu gibi bölümler kategorize edilerek incelenmemiştir. Dizinin genel teması, bölümlerin ortak özelliklerini transhümanizm ve posthümanizm üzerinden belirlenen başlıklarda incelenmektedir. Bilinç ve uyku arasındaki bağlantı diğer yapımlarda olduğu gibi Altered Carbon dizisinde de izleyiciye sunulmaktadır. Yeni bedeninde gördüğü rüyalar aslında geçmiş bilinci olan Kovacs kendisini bu şekilde hatırlamaktadır. Neden var olduğunu ve aslında neye hizmet etmek istediğini bilincinde taşıdığı bilgilerle anımsamaktadır. Ölümsüzlük isteği ile Tanrı inancı arasında kalan karakter ise bildiğimiz insanlığın en büyük sancılarını yaşamaktadır. Kendisi herhangi bir bedensel müdahaleye uğramamış ama etrafındaki birçok kişi transhuman olan polis memuru Ortega karakteri aslında geçiş döneminde olan insanlığın temsili durumundadır. Diğer yapımlarda yer alan sıradan insan ve seçkinler sınıfı bu dizide de yer almaktadır. Zaten Kovacs karakterinin yeniden dünyaya getirilmesinin amacı da çok zengin bir iş insanının cinayetini çözmektir. Bedensizleşme ve ölümsüzlük temasının görüldüğü dizide ideal beden algısı da bulunmaktadır. Baş karakter fit bir

bedende dünyaya gelmektedir ve daha önceki bedeni de bundan daha nitelikli sayılacak özellikler taşımaktadır. Burada sentetik beden ve zihnin makineye aktarımı gibi bir durum olmasa da zihin aktarımı ve yapay doğum gibi konular yer almaktadır. Sonuç olarak insan yaratımına bilim müdahalesi de transhümanist fikirler içinde yer almaktadır.

Transhümanizm, posthümanizm felsefesi Hümanizm'in gelişen teknolojilerde insanın geldiği durumu yeterince karşılayamamasından doğan yeni fikirler olarak değerlendirilebilir. Yeni Aydınlanma Çağı olarak adlandırılrsa da yukarıda tez çalışmasının genelinde bahsedilmiş olan farkları içermektedir. Her iki düşünce de ileri teknolojinin insan ve makine arasında çizgiyi kaybetmesine dayandırmaktadır ancak düşünsel boyutta farklılıklar içermektedir. Teknolojinin sosyal hayatla bu kadar iç içe geçtiği son 30 yıllık süreçte bazı tanımlamalar da dünyayı algılamak ve açıklamak için yetersiz kalmaktadır. Postmodernizm'in yarattığı anlamsal çöküş ve kapitalist kültür tüketim çılgınlığını arttırmakta ve dünyanın kaynakları birbir tükenmektedir. Buna karşılık insan hem korktuğu hem de korktuğu hem de kurtuluş yolu olarak gördüğü teknolojiye tüm varlığını emanet etmiştir. Transhümanizm ve Posthümanizm kavramları modern dünyanın açmazları olarak ortaya çıkmıştır. İnsanlığın gidebileceği son nokta olarak görülmektedir. Çünkü insanoğlu dünyanın tüm kaynaklarını tükettiği gibi kendi bedeninin sınırlarını da tüketmiştir. Bu noktada farklı bakış açıları ortaya konsa da temelde herkes bir çıkış noktası aramaktadır. Yeni medya araçları, sosyal medya, teknolojik gelişmeler bildiğimiz insanlık modelinin yeni dünya düzenine karşı yetersizliğini sürekli olarak vurgulamaktadır. Bunun sonucunda transhümanizm, posthümanizm ve post-human kavramları yeni insanlık modeli olarak sunulmaktadır. İnsanlığın sonu geldi ama her şey bitmedi ümidi olarak ara form olan transhümanizm ve onun varış noktası post-humana doğru giden yolda birçok değişim olacaktır. İnsanlık bu yeni yaşam biçiminin ve ara formun sancılarını çekmektedir. Bu açıdan bakıldığında Netflix gibi küresel bir yeni izleme aracının içerisindeki yapımların neredeyse birçoğunun bu konular üzerinde durması tesadüf değildir. Cinsiyetsizlik, bedensizlik, siborglaşma konuları yeni dünyanın kurtuluşu olarak gösterilmektedir. Çünkü daha fazla toplumsal role gerek görülmemektedir. İhtiyaç olan şey daha teknolojik daha pratik bir dünyadır. Var olan kaynakların tükenmeye yakın olması, salgın hastalıklar gibi etkenler de bu süreçleri

hızlandırmaktadır. İnsanlık ne kadar çırpınırsa çırpınsın son bulacaktır. Var olan bilgilerin ve kazanımların tamamen yok olmaması için ve üstün görülen insanların dünyada sonsuza kadar var olması için bu sistemler dizini oluşturulmaya çalışılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağın, B. (2020). *Posthümanizm kavram kuram bilim- kurgu*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Akçura, S. (2010). Gerçe Simülasyon. T. B. Gülnur Elçik içinde, *Bedende Kıpırdanmalar* (s. 87-90). İstanbul: Varlık Yayınları.
 - Akşit, O. O., & Favaro, A. (2021). *Teknokültürel Düşler ve Kabuslar 21. Yüzyıl Bilim Kurgu Sinemasında Teknoloji ve İnsan*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
 - Alexander, T. (2019). *M.S.2150* (14 b.). (S. Ayanbaşı, Çev.) İstanbul: Akaşa.
 - Alpay, Y. (2019). Post- Hümanizmin Geleceği ve Soykütüğü. *Varlık Dergisi*, 6-12.
 - Bostrom, N. (2003a). The Transhumanist FAQ. Version 2.1. Nisan 20, 2022 tarihinde <http://www.nickbostrom.com/views/transhumanist.pdf> adresinden alındı
 - Braidotti, R. (2018). *İnsan Sonrası*. (Ö. Karakaş, Çev.) İstanbul: Kolektif Kitap.
 - Breton, D. L. (2019). *Bedene Veda*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
 - Bridle, J. (2020). *Yeni Karanlık Çağ*. (K. Güle., Çev.) İstanbul: Metis Yayıncılık.
 - Cabrera, L. Y. (2015). *Rethinking Human Enhancement: Social Enhancement and Emergent Technologies*. New York: Palgrave Macmillan.

- Coleridge, S. (2019). *Yaşlı Denizcinin Ezgisi*. (H. Koçak, Çev.) İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Cray, J. (2015). *7/24 Geç Kapitalizm ve Uykuların Sonu*. (N. Çatlı, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Dağ, A. (2018). *Transhümanizm insanın ve dünyanın dönüşümü*. Ankara: Elis Yayınları.
- Dağdelen, C. (2021). *POST HÜMAN Transhümanizm Hareketi'nden Posthümanizm'e*. Konya: Tılsım Yayınevi.
- Ersümer, O. (2013). *Bilim Kurgu Sinemasında CYberpunk*. İstanbul: Altıkırkbeş Yayın.
- Ferrando, F. (2013). Posthumanism, Transhumanism, Antihumanism, Metahumanism and New Materialisms. *Differences and Relations. An International* (Volume 8, No 2,), s. 121-166.
- Ferrando, F. (2019). Philosophical Posthumanism.
- Figueroa, A. V. (1989). *Yeni Tanrılar*. (Y. Canpolat, Çev.) İstanbul: Aytınrı Yayınevi.
- Foucault, M. (2001). *Kelimeler ve Şeyler*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Harari, Y. N. (2016). *Homodeus*. İstanbul: Kolektif Kitap.
- Haraway, D. (2006). *Siborg Manifestosu*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Haraway, D. (2010). *Başka Yer* (Çev. Güçsal Pular). İstanbul: Metis.
- Harvey, D. (2014). *Postmodernliğin Durumu* (Çev. Sungur Savran). İstanbul: Metis Yayınları.
- Huxley, J. (1957). *New Bottles for New Wine*. Londra: Chatto&Windus.
- Kurzweil, R. (2014). *Tekillik*. J. Brockman (Dü.). içinde TÜBİTAK Yayınları.
- Kurzweil, R. (2016). *İnsanlık 2.0. İnsanlık 2.0.* içinde İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- LECOURT, D. (2003). *İNSAN POST İNSAN*. ANKARA: EPOS.

- Mul, J. D. (2008). *Siberuzayda Macera Dolu Bir Yolculuk*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Nietzsche, F. (2005). *Tragedya'nın Doğuşu*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Porter, R. (2016). *Kan Revan İçinde Tıbbın Kısa Tarihi*. (G. Koca, Çev.) İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Reynolds, A. (2019). *Zima Mavisî*. (M. G. Önses, Çev.) İstanbul: İndie Kitap.
- Robert A. Norman, S. P. (2020). *Son Doğal İnsan Nereden Geldik Nereye Gidiyoruz?* (Y. A. Dalar, Çev.) İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Scientist, N. (2021). *Düşünen Makineler Yaklaşan Yapay Zekâ Çağı ve İnsanın Geleceği*. (S. Öksüz, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Sharon, T. (2014). *SHuman Nature in an Age of Biotechnology: The Case for The Case for*. İngiltere: Springer.